

Julita Varanauskienė

PINIGŲ MEDIS

*arba kaip žinios, sumanumas ir kantrybė
gali atnešti finansinę ramybę*

VERSUS AUREUS

UDK 888.2-3

Va275

ISBN 978-9955-34-194-9

© Julita Varanauskienė, 2009

© „Versus aureus“ leidykla, 2009

*Tariu nuoširdų ačiū visiems, kurie padėjo
pasėti, sudaiginti ir išauginti „Pinigų medį“:*

*SEB banko kolegoms už draugišką
padrąšinimą ir palaikymą*

*Komunikacijos partneriams
VRP | Hill&Knowlton ir ypač Tomui
Staniuliui už kūrybines konsultacijas*

*Kiekvienam, kuris kreipiasi patarimo dėl
asmeninių finansų valdymo*

PIRMA DALIS

*Jei pati savimi nesirūpinsi, niekas tavimi
nepasirūpins...*

Kiek tik save pamenu, visada norėjau ištekėti. Nuo mažens, kai dar buvau išsižiojusi mergiotė mamos megztu sarafanu ir šokoladuotomis lūpomis, spiegiančių ir snarglėtų vaikų darželio grupėje dairiausi potencialaus jaunikio. Gal dėl to, kad labai norėjau turėti ką nors savo?

Gimus seseriai, suvokimas, kad pačiai teks pasirūpinti tuo, kuris pasirūpins manimi, tik sustiprėjo. Tėvais pasikliauti negalima. Visą savo dėmesį ir laiką jie atiduoda tai rėksnei Miglei. Užmiršo ir mane, ir visą savo meilę. Apsikrovė vežimėliais, lovytėmis, pieno mišinėliais ir čiulptukais, o man neliko nieko. Neturėjau nei šuniuko, nei katinėlio. Tėvai turguje atsisakė nupirkti net patį mažiausią žiurkėną, kuris juodomis akytėmis žiūrėjo taip graudžiai, kad net apsiašarojau.

Mokykloje atsirado papildomų stimulų. Visų pirma, labai bijojau likti senmergė: neurotikės chemijos mokytojos pavyzdys nežavėjo. Antra, visuomet tikėjau diena, kai nušluostysiu nosis draugėms – visoms iki vienos: turėsiu tokį, kokio norėsiu! Dėl to vis daugiau laiko praleisdavau prie veidrodžio, sijonai trumpėjo su-

lig kiekvieno penktadienio vakaru, o kreminės pudros sluoksnis ant veido vis storėjo. Net tėčiui užkliuvo...

Buvau laikoma savotiška pasipūtėle. Savaiame suprantama, suskambus paskutiniam lėtam šokiui mokyklos diskotekoje, atsirasdavo kam mane pakviesti. Bet tik tiek. Sidabrinis šaltis, srūvantis iš mano juodu pieštuku pasmailintų akių, tikriausiai pasakydavo potencialiam gerbėjui, kad, deja, šį vakarą medžiotoja esu aš. Ir medžioju prinčą. Ne kitaip.

Man reikėjo tikro vyro. Stipraus ir vyriško. Ne raumenų kalno ir ne mazgotės. Galinčio įkalti vinį, išgręžti skylę sienoje ir suręsti tualetu būdelę kaimo sodyboje. Nepasiklystančio miške per grybų sezoną, mokačio ne tik pagauti žuvį, bet ir išvirti žuvienę. Mokačio suremontuoti automobilį, suvaldyti valtį ir jachtą ir, pageidautina, oro balioną. Tokio, kuris domėtusi ne vien krepšiniu ir alumi, su kuriuo nebūtų gėda nueiti į teatrą, padiskutuoti apie naujausią *Užburtosios fleitos* pastatymą ar paskutinį Paulo Koeljo romaną. Ir dar norėjau gyventi taip, kaip tėvų kaimynai armėnai – moteris turi būti namų saulė. Tai vyro pareiga rūpintis pinigais ir savo moterimi.

O ką gavau? Nesijuokit. Taip būna ne tik pasakose. Apvalutį, storuliuką, jau plinkantį kompiuteristą, kuriam plaktukas rankose – užprogramuota nelaimė! Jis miške ne tik kad grybų – šiaurės neranda. Upėje prigaudytų nebent senų sportbačių. Net meškerės neturi. O savaitgaliais, palikęs žmoną, eina žiūrėti krepšinio. Ir geria alų. Su draugais, kurie visada daro blogą įta-

ką. Tiesa, uždirba daugiau, gerokai daugiau už mane, bet vis tiek, kad nusipirktume savo namus, turėjome skolintis...

Brr! Nesimiega. Apsiverčiu ant kito šono. Tikriausiai vien tam, kad ir vėl akyse sumirguliuotų elektroninis laikrodis. „Brangusis, krepšinis juk jau senų seniausiai pasibaigė, – ironizuoju mintyse, – ar jūs ten vis dar žaidžiate antrą pratesimą su alumi?“ Juk jau pusantros valandos praėjo, kai halėje turėjo nuaidėti finalinis teisėjo švilpukas. Į telefono skambučius neatsako. Savo senoviškos *Nokia* ekrane *Missed Calls* surinko jau be maž tiek pat, kiek mūsiškiai primetė kamuolių į priešininkų krepšį. Štai dėl ko už lango taip stūgauja bepročiai – mėto petardas, daužo butelius, šūkaloja. Kai kas dar ir pjudo variklius, mirkčioja ilgosiomis šviesomis, kad juos kur galas. Nuo sukkelto triukšmo kaukia kone visų kaimynų signalizacijos; porą kartų – šmėkstelėjo pro ausis – nulėkė ir avarinės ar gelbėjimo tarnybos automobiliai. Aš per visą šį laiką jau balažin ko prisigalvojau. Pasyldo. Nugriuvo. Susižeidė. Pakliuvo po ratais. Šiek tiek padaugino. Užsuko į krūmus, o ten tuometu ilsėjosi chuliganai su peiliu: „Atiduok pinigus!“ O jei atvirkščiai – kur nors viešoje vietoje... Ir dabar aiškinasi policijoje. Kokia gėda!

Henriko vis dar nėra. Ir telefonu neatsiliepia. Tas rupūžė Banderasas irgi. Banderasas – tai Mantas, buvęs Henriko klasės draugas. Su juo vyras bendrauja dar nuo tų laikų, kai kartu vesdavo diskotekas. Tikrai panašus į aktorį. Iš išorės. O iš vidaus – vėjo pamušalas.

Nesusetupėjęs. Gyvenimo credo: „Iš klubo į kazino!“ Dėl to ir žmonos nesusiranda, nors drauges keičia kiekvieną sezoną. Dažniau negu automobilio ratus. Nežinau, iš ko jis gyvena. Kažką *stumdo*. Lyg mašinas, lyg motociklus. Pinigų visada turi. Bet man Banderasas nepatinka. Ne tik todėl, kad man nepatinka vyrai, kurie stengiasi atrodyti geriau už moteris. Bet dar ir todėl, kad turiu su juo konkuruoti dėl Henriko.

„O jei kas atsitiko, ar jie (policija, gaisrinė, greitoji, dar bala žino kas) sumąstys, kaip man paskambinti?“ – nejučia imu graužti nykščio nagą. Telefone užrašas *Severija* nieko nesako. Greičiausiai rinktų numerį, suradę *Mama*. Gal anytai paskambinti, pasiteirauti? Bet kaip aš jai skambinsiu vidurnaktį?

Ir štai, kai nuo nerimo išsilakstė visi miegai, kai niekaip nepavyksta nebegirdėti tuksenančios širdies, išgirstu rakinamas duris. Mano Gena atseit tyliai, kad nepažadintų manęs, trinkteli lauko durimis. Po to, atseit tyliai padėjęs raktus (metęs iš pusantro metro!), atseit tyliai pusvalandį leidęs vandenį vonioje, atseit tyliai atslinko ir palindo po antklode. Galų gale tas smulkus niekšelis dar pakišo savo ledines kojas, atsuko nugarą (kad neužuosčiau išgerto alaus kvapo) ir po pusantros minutės užparpė.

„Na, Gena, na, tu palauk. Aš tau dar parodysiu!“

Keršto planas vyrui už du tūkstančius litų

Rytą pažadino saulė ir *nuostabus* kvapas – mano brangiausiasis atnešė man prie lovos puodelį su garuojančia kava. „Ei, aš juk kavos negeriu! Jau antrą mėnesį!“ – šūktelėjau mintyse, bet apsimėčiau mieganti. Kai Henrikas vėl nuėjo į virtuvę, mikliai šmurkštelėjau į vonią nusiprausti. Šis procesas truko ilgai – lepinausi. Gaivus gėlių aromatas priminė vasaras močiutės sodyboje ir padėjo išsibudinti. Vos iškišus nosį iš vonios, trenkė kitas kaimiškas kvapas – vyriškų pusryčių. Kiaušinienė su sudegintais svogūnais ir lašiniais. Kone supykino. Į virtuvę neužsukau, ačiū. Verčiau jau papusryčiausiu sporto klube su draugėmis.

Sporto klube iš tolo balta kaip marškinėliai šypseną pasveikino Natalija – mylimiausia mano instruktorė. Už kiekvieną numestą gramą galiu būti dėkinga tik jos neįkyriam atkaklumui. Baseine išvydau plaukiojančią Danguolę. Greitai pūkšteliu į šaltą vandenį ir aš. Įnirtingai pasikapsčiusi, kad sušilčiau, nuplaukiau iki vieno krašto, kito. Nuotaika nepasitaisė. O nuo intensyvaus judėjimo dar ir pavargau. Pamačiusi, kad Danguolė jau išlipusi, patraukiau baseino kopėtelių link.

– Na, bet tu šiandien ir žvėris, – su rankšluosčiu pasitiko Natalija, – kas nors namie?

– Ai, kaip visada, – burbtelėjau išlipdama iš baseino.

Nusiėmiau kepuraitę ir pakedenau plaukus – jie vis tiek visada sušlampa ir sulimpa.

– Žiūrėk, saugok save, – pataikaudama, o gal ir visai nuoširdžiai pasakė instruktorė.

– Tai kad niekam nerūpi! Kai kam svarbu tik krepšinis ir draugai. O kad žmona nerimauja, jaudinasi, rūpinasi, tai nė motais, – pratrūkau.

– Vėl tie vyrai... – palingavo galvą Natalija. – Kas jums, moterys, pasidarė? Vienos iki vidurnakčio prakaituoja, kankina save, kad tik atkreiptų vyrų dėmesį. Kitos, kurios vyrus turi, nuo ankstauro ryto klube, nes nepakenčia vyrų savo namuose.

– Tau, Natalija, dėl to tik geriau – daugiau klientų, – gaižiai šyptelėjau.

– Na, ko tu taip? Aš juk kaip draugė...

Ir nesuprasi, apsimestinis tas nuoširdumas ar ne. Bet instruktorės ir darbas toks – su visomis susidraugauti. Visas išklaudyti, visas nuraminti, paguosti. Nors apie save – niekam nė mur mur! Žinau, kad turi vaiką: porą kartų klube su ja trainiojosi labai jau panašus vienuolikos dvylikos metų vaikigalis. Bet vyro nei mačiau, nei girdėjau.

Saunoje radau besišildančią Danguolę. Man įėjus, ji maloniai pasislinko, kad užtektų vietos prigulti abiem. Nuoga ji neatrodo taip nepriekaištingai, kaip su tais griežtais kostiumėliais, kuriais vilkėdavo po treniruo-

tės. Bet, antra vertus, jos figūra tikrai verta įdedamų pastangų.

Danguolę klube matydavau jau kuris laikas. Žinojau vardą, ne kartą girdėjau kalbant su Natalija. Iš karto įstrigo pašaipus ir įsakmus Danguolės tonas. Žodžius tarė taip garsiai ir aižiai, pamaniau, keista, kad dar sporto salės stiklai neskeldėja. Ko gero, dėl to iš pradžių Danguolė man ir nepatiko. Tiesa, vėliau susidraugavome. O buvo taip: kartą po sporto mobiliajame telefone radau Genos žinutę, kad jis užtruksiąs, mylįs, rūpinąsis, bučiuojąs, tačiau namo parvežti manęs negalėsiąs. Visa pikta per lietų kėblinau gatvės pakraščiu, vieną po kito stabdydama mikroautobusus, bet vis nepataikydama. Jie visada taip. Kai nereikia – atrodo, pilna, kai reikia – vis ne tie, o savojo turi laukti pusvalandį. Netikėtai šalia manęs, iškėlusios ranką, sustojo dangiškos spalvos *Audi A4*. Langelis prasivėrė ir išgirdau pažįstamą moters balsą:

– Gal pavežti?

Užmetu akį – ogi Danguolė! Dėkinga ir klestelėjau šalia. Kadangi nei viena, nei kita neskubėjome, užsukome dar į kavinukę: išdžiūti ir pasikalbėti. Aš tuomet, kaip tyčia, neturėjau pinigų (manęs gi turėjo atvažiuoti parsivežti), tad vaišino Danguolė. Po to jaučiau pareigą pakviesti ją kur nors. Nuo tada, jei klube susitikdavome vakarais arba savaitgaliais, vis susėsdavome puodelio arbatos čia pat klubo kavinukėje. Sužinojau, kad Danguolė vadovavo kažkuriai konsultacijų bendrovei. Darbas jai patiko, uždirbo – pagal aprangą ir kosmeti-

ką – ganėtinai. Sužinojau, kad ji už mane vyresnė dešimčia metų. Turinti vyrą ir paauglę dukrą.

Taigi dabar abi drybsome saunoje, kaip sakoma, *relaksuojame*. Taip tylu, kad, atrodo, girdime, riedant prakaito lašiukus.

– Ei, kas tau yra? – netikėtai paklausė Danguolė. Net krūptelėjau.

– Ai, Henrikas, – neatlyždama sumurmėjau.

– Kas dabar?

– Krepšinis vakar, matai. Grįžo paryčiais...

– Ir?

– Ir neatsiprašė.

Danguolė nieko nepasakė. Aš tęsiau:

– Tai ir prisigalvojau visokių nesąmonių: kad prisigėrė, kad sumušė chuliganai, kad pateko į avariją, kad švenčia su kokiom nors... kobrom...

Danguolė nesusilaikiusi suprunkštė. Nieko kito nebeliko – prunkstelėjau ir aš. Šypt vypt ir pyktis išgaravo. Beveik kaip vanduo, užtiškęs ant įkaitusių saunos akmenų.

– Na, ir kuo baigėsi? – jau linksmi pasmalsavo.

– Niekuo, – gūžtelėjau. – Grįžo ir nuėjo gulti.

– O tu?

– O aš ir nebeužmigau. Ėmiau kurti visokiausius keršto planus. Kaip aš nieko jam nesakiusi iš ryto sėdu į lėktuvą ir išskrendu, pavyzdžiui, į Paryžių. Kokiai savaitėlei. Jis vakare paskambina paklausti, iš kur mane paimti, o aš: „*Bonžur lia frans*. Iš oro uosto. Po savaitės, mielasis.“ Aplink mane tik prancūzai lia kvak lia kvak šokinėja, tik

į restoranus kviečia. Suknelė kaip iš tos senos *Camay* reklamos, su iškirpta nugara... – užsisvajojau.

– Tai ko neskrendi? – negailestingai mano vizijas nutraukė Danguolė.

– Kaip? – išpūčiau akis.

– Verki, verki, o nieko vis tiek nedarai...

– Negaliu, – prisipažinau. – Neturiu tiek pinigų.

Danguolė, neslėpdama nepritarimo, pašaipiai šyp-
telėjo. Tarpdury pasirodė tobula Jurgos figūra. Tipiš-
ka blondinė. Tokia nė nesusimąščiusi išlėktų į Paryžių
pirmuoju reisui. Už vyro, su kuriuo tuo metu gyvena,
pinigus. Arba išvis be pinigų, jei tik atsirastų koks
prancūzėlis, kuris šokinėtų aplinkui ir vedžiotųsi po
restoranus ir kavines. Tiesa, į kobrą Jurga nepanaši –
labai jau naivi. Gal todėl jai ir sekasi. Su vyrais ir jų
pinigais.

– Labukas, merginos! – linksmai šūktelėjusi įsitaisė
šalia manęs. – Šildotės? Prieš sportą?

– Ne, mes jau po, – už abi atsakė Danguolė.

– Pavargot?

– Ne, kodėl klausi? – pasiteiravau.

– Tai kad labai jau susirūpinusios abi. Paporinkit,
apie ką kalbat?

– Ai, apie pinigus, – paskubėjau su atsakymu.

Nes jei Danguolė būtų tik prasižiojusi apie vyrus,
Jurga, ko gero, būtų ir nebenuėjusi sportuoti.

– Fiūūū, kaip neįdomu! – švilptelėjo Jurga. – Už-
dirbti pinigų – tai jau vyrų reikalas, o mūsų – leisti,
leisti ir dar kartą leisti, – koketiškai nusikvatojo.

Akimirką nusigandau, kad kalba vis dėlto pakryps apie vyrus.

– Na, matai, ne visoms sekasi kaip tau, – kandžiai mestelėjo Danguolė.

– Suprantu, suprantu, – lyg su pasididžiavimu, lyg su užuojauta nutęsė Jurga.

Paskui pasitiesė rankšluostį ant medinio gulto, atsigulė ir užsimerkė.

– Neliūdėkit, bus tų pinigų, – taisydamasi patogiausiam sumurmėjo.

O to jau buvo per daug.

Namo patraukiau pėsčiomis. Tiesa, Danguolė dar siūlė pavėžėti, bet aš nusprendžiau pasivaikščioti. Reikėjo tik įsivaizduoti jos lyginamąją analizę, kuo Jurgos požiūris į vyrus ir pinigus pranašesnis už manąjį, – vien nuo minties apie tai darėsi koku.

Dar pavasaris neprasidėjo, o sniego jau nebėra. Šiemet jo kaip ir nebuvo. Per Užgavėnes lijo. Lietus net užgesino Rumšiškėse Morei uždegtą liepsną. Sako, pliki laukai per Užgavėnes – bus skurdūs ir vargingi metai. Stabtelėjusi prie parduotuvės, bankomate pasitikrinau sąskaitos likutį. Kaip ir numaniau, turėjau vos du tūkstančius litų. Nedaug. Jurgai gal tiek savų ir užtektų Paryžiui. O man – mažoka. Ech, turbūt teks sugalvoti kitą keršto planą. Arba iš kur nors gauti pinigų.

*Jei neuždirbi tiek, kad galėtum sutaupyti,
skursk*

Su Henriku piniginius reikalus tvarkome atskirai. Aš išsilaikau iš savo atlyginimo, neprašau Genos pinigų nei batams, nei drabužiams, nei kosmetikai, nei sportui, dar ir pavalgau už savus. O vyrui – kas liko: jis moka paskolą, komunalinius mokesčius, jį veduosi į parduotuvę, kai reikia nupirkti maisto. Kad pirkinius paneštų ir sumokėtų. Jam juk nereikia tiek drabužių ar kosmetikos. Ir dar sočiai lieka, kad gali vaikščioti į krepšinio varžybas.

Jo pareiga ir pasirūpinti atostogomis. Mano žiniomis, turėjo būti sutaupęs jau maždaug dešimt tūkstančių. O kas jo – tas ir mano. Bent jau pusė. Juk taip pagal šeimos teisę. Jei pusę iškaulyčiau, turėčiau visus septynis tūkstančius. Penkis jo ir dar du savo. Gal užtektų Paryžiui: ir viešbučiui, ir kavinukėms, ir parduotuvėms? Tik kaip iškaulyti, kaip paaiškinti, kam man pinigai? Gal pasakyti, kad noriu nusipirkti, pavyzdžiui, perlų vėrinį? Du perlų vėrinius! O paskui suvaidinti, kad pamečiau ar pavogė? O gal pameluoti, jog netyčia iškūliau parduotuvės vitriną, nepastebėjusi, kad ten ne durys, o tik langas, todėl reikėjo sumokėti? Ar geriau

pasakyti, jog reikia pinigų kokiai nors plastinei operacijai, kad dar gražesnė žmona būčiau?

Ne, netinka. Visos tos istorijos labai jau neįtikinančios. Be to, tie dešimt tūkstančių – juk pinigai mu-dviejų atostogoms, romantiškai kelionei trejų metų vedybinio gyvenimo proga. Reikia kokiu nors būdu pačiai prasimanyti tuos nelemtus penkis tūkstančius. Susitaupyti? Kol kas dar neuždirbu tiek, kad galėčiau sutaupyti. Kremtu doktorantūrą. Juk kokia ta doktoranto alga... Tiesa, dar prisiduriu už paskaitas kolegijoje. Kartais pasitaiko ir vienas kitas darbelis iš šono: tai išverčiu kokius tekstus, tai suredaguoju reklamą ar vartojimo instrukcijas ir panašiai. Žodžiu, vidutiniškai per mėnesį susidaro pusantro–du tūkstančiai litų. Katinos ašaros...

Paieškoti galimybės daugiau uždirbti? Pasiimti daugiau paskaitų šiemet jau nebepavyks. Be to, atlygis už paskaitų valandas, palyginti, niekalas su tuo, ką galėčiau gauti už įvairius projektus. Tik kad mano vedėja, ragana, projektus dalija tik tiems, kurie patinka. Aš, matyt, jai nepatinku.

Anksčiau, kai dar studentavau, vedėja buvo vargšė pelytė. Nešiodavo pigius plastmasinius diržus ir karoličius – visada raudonus. Mes ją Izaura vadindavome, pagal tą seną brazilų serialą apie vargšę vergę. O va per pastaruosius porą metų tikra ponija pasidarė. Iš kokių pinigų? Netikiu, kad imtų iš studentų ar jų tėvų kyšius. Ne ta specialybė. Greičiau gauna projektų užsakymų, padalija doktorantams darbus, o uždarbį pasiima pati.

Pamenu, kaip jos vadovaujami, dar studentai, rašydavome kursinius darbus: išdalydavo kiekvienam išversti po dvidešimt lapų knygos, o paskui pagal skyrybos ir stiliaus klaidų skaičių suraitydavo po pažymį į įskaitų knygelę. Net ir kvailiui aišku, kokios stiliaus pratybos ten buvo.

Kita vertus, vis tiek reikia man kažkaip su ta sensitelėjusia Izaura susidraugauti. Bent jau dėl Paryžiaus. Klausykit, o kas jei gaunu projektą ir ten numatyta komandiruotė į Paryžių, a?

– Labas rytas, Angele! Kaip puikiai šiandien atrodote! – plačiai šypsodamasi pasisveikinu su vedėja vos atėjusi į darbą.

Tegul pastebi, lapė, kad meilikauju. Žvairuoja lyg pelėda. Visuomet tokia: sėdi sau prie stalo amžinai pravėrusi kabineto duris ir viską stebi pro akinių viršų. Tikriausiai, kad žinotų, kas ir kada ateina į darbą. Tiksliau, kad mes žinotume, jog ji tikrai mato. Beje, mato tai ji išties daug. Kiekvienąkart nužvelgia, kai ką nors naujesnio apsivelku. Tegu ir nieko nesako, bet aš juk matau, kad žiūri. Netgi galiu įsivaizduoti, ką tuo metu galvoja. O kai Henrikas mane į darbą atvežė nauju automobiliu, neišlaikė – mestelėjo, kad su tokiom mašinom, girdi, tik banditai važinėja.

„Gal todėl aš jai ir nepatinku?“ – klausiu savęs. Ir iškart atremiu: „Bet juk ji ir pati ne kitokia!“ Dabar vergė Izaura nebe ta vargšė pelytė. Rengiasi net prabangiai, sakytum. Tik kažkaip juokingai. Drabužiai, atrodo, ir brangūs, ir madingi, tačiau per daug pretenzingi. Pa-

ti aukšta kaip žalga, o užsimaukšlins kokią skrybėlę su tinkleliu, įlįs į juodą nériniuotą suknelę, įsispirs į geležimi kaustytus aukštakulnius ir žygiuos nugalėti pasaulio. Dabar ji nebe Izaura. Dabar ji Adamsų Mirtišės ir Freken Bok iš vaikiško filmuko apie Karlsoną mišinys. Ir dar su akiniais. Nepatikėsite, akinių ji turi daugiau negu koks Eltonas Džonas, rankinių – kaip visos keturios *Sekso ir miesto* herojės kartu sudėjus. Svarbiausia, kad visos ligi vienos jos raudonos (bent jau aš nesu mačiusi Izauros su kitos spalvos rankine), o blogiausia, kad į jas amžinai niekas netelpa. Tik piniginė. Beje, irgi raudona. Visus kitus daiktus vedėja Angelė nešiojasi plastikiniame prekybos centro maišelyje. Užtenka tik įsivaizduoti, kaip atrodo, kai tokia Mirtišė-Freken Bok stabdo maršrutinį mikroautobusiuką. Jei aš būčiau vairuotoja, bijočiau ir sustoti... Stop! Man reikia su ja susidraugauti.

– Labas, labas, – teatsakė Angelė į mano meilikaujamą pasisveikinimą.

Be kruopelytės meilumo balse. Ir toliau skaitė sau horoskopus, nė akių nepakėlė. Šiandien jos akiniai tie siaurieji – skaityti. Tomis dienomis, kai Izaura užsidedavo šiuos akinius, jos žvilgsnis verdavo kiaurai. Tik žvilgtelės į pašnekovą pro akinių viršų – iškart apkal-tins visomis pasaulio nuodėmėmis. Daugiau įtarumo turi nebent prokuroras.

„Ta-aip, šiandien bus striuka“, – pamąščiau sėsda-ma prie savo darbo stalo kabineto kampe. Nenusirengusi, su paltuku, patyrusi pralaimėjimo kartėlį, tačiau nenugalėta. „Viltis miršta paskutinė“, – argi ne taip

tarp savęs juokaudavo Bastilijos mirtininkai? Jei giljotina nesuveiks ir galva liks sveika, karalius jų pasigailės – išrašys jiems amžinų atostogų. Guviai pašokau, greitai nusivilkau ir šūktelėjau:

– Jums, Angele, arbatos ar kavos? – vos liežuvio neišsinarinau – taip saldžiai paklausiau.

– Kavos. Su pienu ir dviem šaukšteliais cukraus. Ačiū, – padėka buvo šaltesnė už Šiaurės ašigalio ledkalnį.

Paskubomis užplikiau Angelei kavos, sau – juodos arbatos. Supjausčiau atsineštą citriną, pačiupau virpančiais pirštais puodelius ir – į vedėjos kabinetą.

Angelė tebeskaitė laikraštį. Paslaugiai padėjau kavą jai ant stalo. Vedėja, nepakeldama akių nuo laikraščio, prisitraukė puodelį ir pradėjo maišyti cukrų. Manęs atsisėsti nepakvietė.

– Va, žiūrėk, ir vėl lietuvius skriaudžia, – pirštu parodė į kažkokios moters nuotrauką pirmame dienraščio puslapyje.

– Dėl ko? – nutaisiau naivų veidelį.

– Kaip dėl ko? Dėl kvailumo, aišku! Galėjo lindėti namie saugiai kaip pas poną Dievą užanty – ne, geresnio gyvenimo užsigeidė! Nors iš tikrųjų tai tik valdžia kalta, kad žmonės bėga iš Lietuvos.

Proga pradėti pokalbį apie mano atlyginimą – ne pati palankiausia. Vedėja turėjo itin neigiamą nuomonę apie visas valdžias ir labai daug argumentų, kaip tą nuomonę apginti. Bet reikia pabandyti. Skubiai pasi-
naudojau atsiradusia pauze:

– Mano Henriko pusbrolis irgi išvažiavo į Airiją, – išpyškinau.

– Henriko? – vedėja žvilgtelėjo pro akinių viršų. – Čia to, kuris amžinai burzgia po mūsų langais?

– Mano vyro, – pasitaisiau.

– Hmm. Aišku, – numykė. – Tai pusbrolis, sakai?

– Taip, taip. Dirba dabar, vargsta vargšelis, bet uždirba. Sako, patenkintas, – vis dar pabandžiau pasukti pokalbį man rūpima tema. – Daugiau už mane, nors išsilavinimas tik dešimt klasių.

Angelė tik pervertė laikraščio puslapį ir murmtelėjo:

– Protingi gali uždirbti ir neišvažiuodami iš Lietuvos. Tik valdžia trukdo. Prižada prižada visko, o paskui lyg niekur nieko nusiplauna rankas, – vedėja atsiduso. – Kol jauni, tol visi buvom basi. O dabar – pienburniai jau nori gerai gyventi. Prisiima paskolų, perka mašinas, butus didžiausius, įsirengia masažines vonias svetainėse – kur tai matyta? Paskui tik zygti ir verkšlenti belieka, kad pinigų mažai.

Neliko ko ir pridurti. Viskas, ką pasakė vedėja, buvo skirta man. Viltis susidraugauti su Izaura išblėso. Ačiū Dievui, ji bent liovėsi smaigstyti savo smerkiančiu žvilgsniu pro akinių viršų. Jau gailėjausi pradėjusi šitą pokalbį. Stovėjau kaip prasikaltusi mokinukė, rankose laikiau puodelį arbatos. Gėrimas dar buvo per karštas. Nesumojau greitosiomis, kaip man dingti.

– Nieko nesupranta jaunimas šiais laikais, – nenorėjo paleisti vedėja, – o juk yra žmonių, kurie gali papasakoti... Apie pinigų dėsnius, energiją ir energetiką,

praturtėjimo techniką, gerovės mantras... Tada pinigai patys į kišenę plaukia, belieka tik laukti. Reikia tik į žinias investuoti, o ne važiuoti į užsienius ar bėgti į banką, kabintis paskolas ant kaklo iki gyvenimo galo... O paskui verkti, – pasakė taip prismeigdamą savo įstrižu žvilgsniu, kad nepajėgiau net įkvėpti.

– Tai aš... eisiu? – pralaimėtojos balseliu sušnabždėjau.

Ne. Šiandien tikrai ne ta diena. Kai neuždirbi tiek, kad galėtum sutaupti, belieka tik skursti. Paryžiui susitaupysiu gal tik po kokių trisdešimt metų... Ir suknelės tokios, kur rodo muilo reklamoje, su gilia iškirpte nugaroje, nebeapsivilksiu. Aš gi ne Izaura. Kas tinka, kai tau trisdešimt, nebetinka, kai tau šešiasdešimt.

Taigi lieku su savo dviem tūkstančiais, kuriuos per mėnesį ir išleisiu. Po to vėl gausiu pusantro ar du tūkstančius ir vėl išleisiu. Visa, kas liks – svajonė pamokyti vyrą. Visai nesavanaudiška svajonė. Jo paties labui.

„Mano svajonės kaina – penki tūkstančiai litų. Jei gu kuri nors iš jūsų nori man padėti ją įgyvendinti, skambinkite asmeniniu telefonu ne darbo valandomis. Nuoširdžiai. Severija.“

Praturtėti dešimt kartų?

Nuotaika subjuro visai dienai! Neklausinėkite kodėl. „Užtat vakare bus gera treniruotė“, – piktai maigydama klaviatūros klavišus bandžiau numaldyti žvėrį savyje. Taip jau būna: kai supykstu, visada smarkiau sportuoju. Kad išliečiau susikaupusį pyktį. „Kokie dar čia pinigų dėsniai? Kokia, po galais, pinigų energija?“ – nesilioviau galvoti apie rytinį pokalbį su vedėja...

Ant bėgimo takelio vakare nusprendžiau pasikankinti dvigubai. Per plazminį TV ekraną rodė saldžią kavos reklamą, tą, kur kavos aromatas vienišai moteriškai atveda tobulą mylimąjį. Gerai, kad be garso. Tuo tarpu sporto salės kampe iš garso kolonėlių seną švedų grupės *ABBA* dainą *Gimme, gimme, gimme a man after midnight* visai nesaldžiai traukė Madona. Prie gretimo treniruoklio kažkoks naujokas nesugeba nusistatyti norimo režimo! „Visai kaip mano Gena“, – piktdžiugiškai prunkšteliu. Nebūsiu šiandien gera, apsimesiu, kad nematau. Oho! Kažkas vis tiek atėjo jam padėti. Kas? Ogi Danguolė. Kaip visada. Geroji fėja. Tačiau šiandien jos gerumas mane suerzino.

Pasisveikinusi Danguolė atsisėdo netoliese minti dviračio. Man baigus deginti savo pyktį ir apmaudą, ji dar tebemynė.

- Kaip einasi? – šūktelėjo iškvėpdama pagal ritmą.
- Kodėl klausi? – klausimu į klausimą atsakiau.

Danguolė baigė minti, nusibraukė ranka kaktą, pasitvarkė plaukus ir nusišypsojo – nuo jos neįmanoma nuslėpti savo nuotaikų.

- Iš raidės š, bet ne šauniai, – suurzgiau.
- Eik tu! – nusistebėjo. – Kas šį kartą? Vėl Henrikas?
- Gyvenimas, – pasakiau. – Darbas, vyras, pinigai, Paryžius, viskas, – išbėriau.

Kad tik neapsiverkčiau!

– Nieko, nesijaudink, bus tų pinigų, – kažkodėl pamėgdžiodama Jurgą pasakė Danguolė.

– Po trisdešimt metų, – atšoviau. – Arba kai pakeisiu darbą, įsidėsiu naują krūtinę ir susirasiu naują vyrą...

- Kuo šitas negeras?
- Kas? Darbas?
- Ne, vyras.
- Viskas su juo gerai.
- O krūtinė? – juokiasi.

Ką – ji šaiposi iš manęs? Jei taip tęsis ir toliau, aš išprotėsiu.

– Kuo tau neįtinka mano krūtinė?! – dar labiau supykau.

– Tu gi pati sakei – *įsidėsiu naują krūtinę*, – priminė. Danguolė visuomet tokia: nuosekli tarytum Mikė Pūkuotukas.

– Taigi čia taip tik sakoma, – pagaliau prisiverčiau šyptelei.

– Aaaa, – nutęsė ji. – O darbe kas? Kas nors baisaus?

– Tas ir blogai, kad nieko neįvyko. Lakstai, lendi, rodai iniciatyvą, o ką gauni? Visi tokie protingi, tokie gudrūs, kalba kažkokiom užuominom, suprask, tau toli iki mūsų. Turi džiaugtis ir didžiuotis, kad esi šalia tokių protingų, – nusiskundžiau. – Tik pasakyk, kas man iš tos laimės ir iš tos garbės, jei kišenės tuščios?

Tylėdama Danguolė nulipo nuo treniruoklio, pasiėmė rankšluostį ir patraukė į drabužinę. Čia Madona kalbėtis nebetrukdė.

– Tai negi taip jau ir tuščios? – paklausė Danguolė, kol aš rakinau spintelę. – Už sporto klubą juk vis dar išgali susimokėti, ar ne?

– Va kaip ir tuščios, – nesutikau. – Kiek metų jau dirbu, o teturiu tik du tūkstančius.

– Čia tavo tokia alga? – pasiteiravo ji.

– Ne, čia visas mano turtas, – nukirtau.

Kaip tik sulig šiais žodžiais iš spintelės išdribo krepšys, o iš jo – kremai, losjonai, dušo želė, šampūnas ir kiti reikmenys. Danguolė stovėjo šalimais ir žiūrėjo, kaip aš renku savo daiktus. Jutau, kad ketina mane mokyti.

– Tik nepradėk, nereikia – apie sveikatą, jaunystę, grožį ar šeimos laimę, – skubėjau užkirsti kelią moralui.

– Tu ne taip skaičiuoji, – papriekaištavo geroji fėja.

Dėl to susinervinau dar labiau. Ir kaip čia nesinervinsi?!

– Ką dar skaičiuoti? Šaukštus ir šakutes? O galbūt – sagas? – Jau beveik verkiau.

– Ne, – ramiai atsakė Danguolė. – Juk dar yra ir kitokio turto, ne tik šaukštų ir šakučių. Ar sagų.

Minutėlę pasvarsčiau:

– Na, dar yra Henriko pinigų. Dešimt tūkstančių, – prisipažinau.

Nesuprantu kodėl, bet nusprendžiau gerajai fejai atverti ne tik širdį, bet ir piniginę.

– Tai gal ir užtenka? – padrašinamai šyptelėjo Danguolė.

– Nori pasakyti, tau užtektų, – įgėliau.

Ji tikrai uždirba daugiau už mane. O kur dar tas jos pasipūtėlis vyras. Bepigu, kai vyro dovanotą auksą gali semti rieškučiomis. Štai ir dabar – pasipuošusi kelioomis aukso grandinėlėmis ir perlų auskarais. Be to, ji juk bene dešimčia metų vyresnė. Taigi ir turto gali turėti bent dešimt kartų daugiau.

– Man užtenka tiek, kiek turiu, – gūžtelėjo pečiais Danguolė.

– O kiek tu turi? – skėliau klausimą tiesiai į kaktą.

– Pinigų? – kilstelėjo antakius draugė. – Gerai. Atvirumas už atvirumą. Pinigų aš, ko gero, turiu gal trisdešimt tūkstančių.

Nepatikėjau. Matyt, tai ji suprato iš veido išraiškos.

– Bet aš turiu ne vien pinigų, – pratęsė Danguolė. – Manau, jei viską suskaičiuočiau, aš, tiksliau – mudu su vyru turime sukaukę turto bemaž už milijoną.

„Fiūūūūūūūūūū! Mieloji mano, kaip aš nepataikiau!“ – mintijau kramtydama lūpas. Pasirodo, ne dešimt, o net visą šimtą kartų Danguolė už mane tur-

tingesnė. Štai tau ir atsakymas į klausimą, kas gali praturtėti šimtą kartų. Buržujai, ne kitaip. Arba tos, kurios išteka už turtuolių...

– Turime namus, esame investavę į akcijas, taupome pensijai... Dar šiek tiek juvelyrikos. Bet jos aš neskaičiuoju, – visai nekukliai savo turtus vardijo mano pirmoji pažįstama naujoji lietuvė.

– Gali jau ir nebedirbti, milijoniere, – pasakiau šiek tiek pavydžiai.

– Galiu. Bet vis dar dirbu. Ir taupau. – Čia Danguolė iškėlė dešinės rankos smilių ir kaip kokia pamokslininkė pradėjo pasakoti. – Matai, svajoju nusivežti savo šeimą į olimpines žaidynes, – maloniai paaiškino. – Nežinau, į katras – Pekino ar Londono. Mano vyras kadaise turėjo ambicijų nuvykti kaip sportininkas, bet susirgo, todėl šiandien galime važiuoti tik kaip žiūrovai. Dėl olimpinių žaidynių namų juk neparduosime. Pensijoms arba vaikams skirtų pinigų nenaudosime. Ir auskarų nepardavinėsiu. Bet jei tu nori suskaičiuoti savo turtą, patarčiau tau pirmiausia išsiaiškinti, kiek kainuoja tavo butas, suskaičiuoti visus pinigus, kuriuos dar turi, esi kam nors paskolinusi ar investavusi, o pas-kui atimti visas skolas. Tai, ką gausi, yra tavo ir tavo vyro turtas. Jei vyras netinka ir ketini jį keisti, viską dalyk perpus, – Danguolė nusijuokė. – Apskaičiuojam?

Sutikdama linktelėjau.

– Kiek vertas tavo butas? – pradėjo.

– Ne mano, o banko. Mes jį pirkome už paskolą, – atsakiau.

– Ar žinai, kokia šiandienė to buto vertė?

– Mmm, – susimąščiau, – nežinau, gal du šimtai tūkstančių bus?

– Puiku. O kiek dar liko paskolos?

– Seniai domėjausi, – kaltai prisipažinau. – Mokėjom šimtą septyniasdešimt tūkstančių, penkiasdešimt padovanojo mano tėvai vestuvių proga, o šimtą dvidešimt skolinomės iš banko. Dabar liko gražinti gal koks šimtas tūkstančių.

– Fantastiška! Skaičiuok pati, skirtumas – šimtas tūkstančių – jau kaip ir tavo kišenėje.

– Na, taip, – pasakiau mažliai.

Pajutau, kad kažkodėl pralinksmėjau.

– Taigi, ponija, nebankrutuojate, – reziūmavo Danguolė, vėl iškėlusi smilių. – Toli gražu. Turto turite netgi daugiau negu skolų, o ir pinigų – pakankamai. Nebent planuojate kokias nors dideles išlaidas. Sodyba? Jachta? Automobilis tau arba motociklas Henrikui?

Pasidygėdama papurčiau galvą.

– Skaičiuokime: tiek, kiek dabar turite, judviem užtektų beveik trims mėnesiams, – pateikė išvadą. – Daugelis Lietuvos šeimų to apie save tikrai negalėtų pasakyti.

Kitoje drabužinės pusėje kažkas nusičiaudėjo. O gal ir prunkštelėjo. „Kažkas girdėjo mūsų pokalbį? – nusigandau. – O jeigu plėšikas?“ Bangu. Kas, jei patykos manęs prie sporto klubo durų ir prirems prie sienos?

Hmm. Kvailiukė. Tegul girdi. Tegul išgirsta visas pasaulis: „Aš turiu šimtą tūkstančių litų!“ Tokia pinigų

suma – nė neįsivaizduoju, kaip ji atrodo. Grįšiu namo ir pasakysiu Henrikui, kad nuo šiandien mūsų gyvenimas pasikeis. Ateis laikas, ir mes tapsime turtuoliais. Pradedame nuo šiandien.

Džiugu žinoti, kad staiga praturtėjai šimtu tūkstančių litų... Kai tau dar nėra trisdešimtys – tai jau pasiekimas, ar ne?

Apetitas didėja bevalgant

Kai sėdau į Henriko automobilį (jis kaip paprastai atvyko manęs parsivežti), pyktis jau buvo atlėgęs, tačiau vyras vis tiek pastebėjo, kad esu lyg nesava. Ko gero, tie turtai, suspindę mano akyse po pokalbio su Danguole, nesiliovė žaižaruoti.

– Sveikutė! – pasilabindamas pasilenkė pabučiuoti. – Kaip laikaisi?

– Labas! – linksmai atsakiau į bučinį. – Gyvenimas nuostabus! Džiaugsmo kupinas!

– Oho! Na, važiuojam tada, – spustelėjo greičio pedalą, net ratai prasisuko.

Iš pradžių dar lyg ir norėjau papriekaištauti, kodėl jis taip jodo vienintelį mūsų abiejų arkliuką, bet nusprendžiau patylėti. Automobilį Henrikas nusipirko pats. Dar iš tų pinigų, kuriuos buvo užsidirbęs Anglijoje, skindamas braškes. Pirko pernai, tiesa, ne be Banderaso pagalbos. Tiesiog tas turi draugelį iš Panevėžio, kuris varinėja automobilius iš Vokietijos. Kai nepataisomai sugedo viengungiškas Henriko *eskortukas*, Banderasas kaip čia buvęs pasisiūlė tarpininkauti.

Manęs, aišku, niekas neklausė. Dar visa laimė, kad spalvą bent jau padorią išrinko, kitaip pirštus būčiau

nukapojusi. Viskas susiklostė taip netikėtai – tiesiog užgriuvo į namus ir vienbalsiai pareiškė: „Yra proga.“ Henrikas žinojo, kad aš kategoriškai netoleruoju jų pasisėdėjimų mūsų namuose, ypač po ano nevykusio vizito. Kartą jiedu su Banderasu užsivakarojo (aš jau buvau atsigulusi), ir tas užsigeidė pas mus į svečius pasikviesti savo *draugiu*. Neva aš atšiauri ir nedraugiška, o jiems, matai, vyriškoje kompanijoje pasirodę liūdno-ka. Didžiausią smūgį man sudavė Henrikas: kaip mano mylimas vyras tam galėjo pritarti? Teisinosi paskui nei šiaip, nei taip, atseit nė nenutuokęs, kad čia jo draugas *esemesais* orgijas organizuoja. Įsivaizduokite, kaip suglumo tos *draugės*, kai duris atidariau aš – užsimiegojusi, su pagalvės dryžiu ant skruosto, su chalatu. Tiedu piemenys jau snūduriavo prie nugerto butelio... Užkūriau pirtį visiems. Net dabar saldu prisiminti.

Tai va, kaip dabar matau, įgriūva po viso to pro duris du tokie erzilai Henrikas su Banderasu ir pareiškia:

– Yra proga!

Aišku, sutinka mano nedraugišką žvilgsnį ir iškart trenkia ant stalo butelį mano mėgstamiausio vyno.

– Turime naują šeimos narį!

– Negi tave? – neslėpiau sarkazmo Banderasui. – Tai jau susituokėt? – kitas dūris kliuvo Henrikui.

– Įsigijome naują automobilį, – pasakė vyras ir kukliai nudelbė akis.

Ir tik tada sąmokslininkai prisipažino, kad Kastis (čia to panevėžiečio vardas) parvarė mums tokį *bėemvuką*. Nedidelį ir beveik naują dyzeliuką. Vokietijoje

kažkokiam seniokui sūnus nupirkęs. Seniokas, aiškino, su juo tik į bažnyčią ir į kapines sekmadieniais važinėjęs. Vienas savininkas – čia, suprask, kaip kokybės ženklas.

– O kodėl *BMW*? Henrikai? Tu ir vėl nepasitarei? Banderasas tau svarbiau už mane? – visi klausimai buvo tik Genai, mano Genai.

– Čia siurprizas, – netvirtai išlemeno.

Kiek atlyžau pamačiusi tą naująjį šeimos narį. Spalva graži, tokia perlamutrinė kakavos. Turi Kastis skoni! Tik, kaip vėliau pasirodė, tas vokietis savininkas, tas senukas vis dėlto buvo pasiutęs. Po vairuotojo sėdyne aptikau lūpų dažų dangtelį ir dar kai ką – tąkart vos nespūykino. Su Henriku paskui juokavome, kad gal sūnus tą *bėemvuką* retkarčiais privatizuodavęs. Ir dar. Matyt, senuko kely pora stulpelių pasitaikė ar koks veršiukas į kelią buvo iššokęs, nes Henrikas dar kurį laiką tą mūsų *su kokybės ženklų* vežiojo po visokius garažiukus. Užtat dabar – kaip ledas.

– Ledas, – svajingai numykiau.

– Kas atsitiko? – sukluso brangiausiasis.

– Nieko, – atsitokėjau. – O kodėl klausi?

– Kažkokia tu man ne tokia. Gal sergi?

– Kaip ne tokia?

– Na, patenkinta, neniurni, neburbi...

– Nori į galvą gauti? – linksmai paklausiau ir juokais užsimojau, Henrikas net susigūžė. – Tai gal kur nors nuvažiuojam? – nerūpestingai pasiūliau.

– O ką ten *kur nors* veiksime?

– Kaip ką? Pinigus skaičiuosim!

– Kąąą?!

Genos vairuojamas automobilis čiuoždamas sustojo prie pėsčiųjų perėjos.

Užsidedus žaliai šviesoforo signalui, žąsele pradėjo judėti praeiviai – visai kaip sename rusiškame animaciniame filme apie gerąjį policininką dėdę Stiopą.

– Pinigus, – pakartojau išlaukusi pauzę. – Išsklosi man viską, kiek turi.

– Klausyk, mieloji, kam tau reikia tų pinigų? – su nerimo mano vyras. – Jei ką, smulkioms išlaidoms aš tau galiu pamėtėti šimtuką ar kitą.

– Ar tu žinai, kad mes turime šimtą tūkstančių? – nekreipdama dėmesio pasiteiravau.

– Kiek? – dabar jau nuoširdžiai nustebo ir Henrikas.

– Šimtą *gabaly*. Mes beveik milijonieriai!!!

– Tai čia skolų mes tiek turime, – numojo ranka.

– Ne, čia tiek dar ir liktų, jei tas prakeiktas skolas gražintume.

Už nugaros kažkoks nekantruolis ėmė maigyti signalą. Šviesoforas jau seniai buvo žalias, pėstieji jau nugagėjo toliau, bet Gena, atrodo, ir pamiršo, kad vairuoja.

– Noriu žinoti, kiek turime, – čiauškėjau toliau, kai jis pajudėjo. – Pavyzdžiui, man Danguolė pasakė, kad ji su vyru turi milijoną. Pagalvojau, kad mes taip pat galime turėti daugiau. Ką manai?

Ir tada aš išdėsčiau jam, kaip reikia skaičiuoti pinigus.

Pasirodo, paskolos dar liko šimtas šeši tūkstančiai litų. O Henrikas, kaip jau ir sakiau, turėjo tik dešimt tūkstančių litų, apie kuriuos jau žinojau. Atostogoms. Keliauti šiemet planavome į Pietų Prancūziją. Trejų metų vedybinio gyvenimo proga. Čia, Kaune, dar bus tik ankstyvas pavasaris, o ten, Prancūzijoje, viskas jau žaliuos, žydės, žodžiu, galėsime džiaugtis gražiausiu metų laiku.

Dešimties tūkstančių kelionei turėjo užtekti. Viešintelis mano prašymas buvo, kad nereikėtų skaičiuoti pinigų. Niekada nesupratau tų, kurie keliauja į svetimą šalį, o mintą ten konservais ir džiovėšiais. Jei jau išvažiavai, tai pinigų neskaičiuok. Neturi pinigų – nėra ko ir važinėti. Pinigai, kaip jau žinote, Henriko reikalas. Nusipelniau tokios dovanos. O ką aš jam padovanosiu vestuvių metinių proga? Save! Tokią pat gražią, protingą ir gerą kaip ir prieš vestuves. Mes, moterys, svajojame pakęsti, perauklėti savo sutuoktinius, tuo tarpu jie svajoja, kad mes nesikeistume. Ar jie bent įsivaizduoja, kiek tai kainuoja? Pinigų, pastangų, laiko... Tegul tik džiaugiasi.

– Ką gi, toli dar iki Danguolės turtų, – padariau išvadą, kai grįžome namo, susėdome prie stalo ir galų gale suvedėme visus galus.

– O kiek tu norėtum turėti? – paklausė Henrikas, atsidarydamas alaus butelį.

– Mažiausiai milijoną, – atsakiau gurkštelėjusi aviečių arbatos.

Jau geriau rūpintis gripo prevencija negu pilti į skrandį tą putojantį skystį, nuo kurio tik valgyti ir riau-gėti norisi.

– Kodėl čia dabar taip – milijoną? – sulig šiuo žodžiu nepraustaburnis ir rūgtelėjo.

– Todėl, kad žiūriu, kiek kiti, panašūs į mus, turi. Pavyzdžiui, Danguolė.

– O aš manau, reikėtų kokių... dviejų su puse milijono.

Oho! Kaip drėbė, tai net rytojui nepaliko.

– Nebus mažai? – įgėliau. – Kam tau tiek?

Priminsiu: čia juk tas pats Henrikas, jis turi tik dešimt tūkstančių litų, kuriuos mes dar šį pavasarį išleisime atostogoms.

– Apskaičiavau, kad tiek mums reikėtų, jei dar keturiasdešimt metų galėtume turėti po penkis tūkstančius litų mėnesio išlaidoms. Tuomet nebereikėtų dirbti, – paaiškino.

– Ir šypsotis tai gyvatei Izaurai, – pasvajojau.

– Kokiai Izaurai?

– Nagi, mūsų vedėjai. Angelei. Taip ir išrėžčiau į akis viską, ką apie ją manau.

– O ką pati tada veiktum?

– Keliaučiau, žinoma, – išdidžiai atsakiau.

– O kai atsibostų?

– Nežinau. Gal versliuką kokį grynai moterišką įsisteigčiau. Savo malonumui. Kokią arbatinę, pavyzdžiui, – pasidalijau savo vizija. – Kur anksti ryte būtų galima nusipirkti šviežių bandelių ir sveikatai naudingų žolelių arbatos. Savaiame suprantama, aš, kaip arbatinės savininkė, galėčiau kiekvienam pasiūlyti tik jam ir tik tuo metu tinkamos arbatos. Kaip filme *Šokoladas*, – pa-

lyginau. – Ateitų tik nuolatiniai lankytojai, gyvenantys netoliese. Kas šunį išvedęs, kas – prieš darbą.

– Iš karto matau problemą, – grubiai tarsi purvinais batais Henrikas įrėpliojo į mano svajonę.

– Žinau, pinigai, – pertraukiau.

– Ne tik. Tu juk pelėda. Rytas būni piktesnė už širšę. Ar įsivaizduoji, kad tai aš turėsiu tavo bandeles kepti?

– Eik tu žinai kur! – pasiėmiau savo puodelį ir pakilau nuo stalo.

Arbatinės vizija sudužo akimirksniu. Kaip krištolas, atsitrenkęs į betono grindinį. Antra vertus, negalėjau nepripažinti, kad Henrikas teisus: už jokus pasaulio pinigus nepajėgsiu kasdien keltis ketvirtą valandą ryto. Nei už milijoną, nei už du su puse. Bet patys milijonai, manyčiau, juk nepamaišytų? Tada bent jau galėčiau daryti tai, kas man labiausiai patinka. Išdėčiau Angelei viską, ką galvoju apie ją ir jos siūlomą darbą, nesibaimindama išlėkti iš katedros. Henrikas irgi galėtų daugiau laiko praleisti su manimi. Na, ir kas? Tegul nekepa jis tų bandelių, jei jau tingi. Galėtume žaisti golfą, apsirengę baltais drabužiais, žaliose pievose. Juk taip dabar daro ankstyvi pensininkai – naujieji lietuviai? Bet panašu, kad ir ši vizija pradėjo eizėti.

– Tik iš kur gauti tuos du su puse milijono? – pati nelabai supratau, ar šis klausimas turi adresatą, ar jis retorinis.

– Dirbkim, užsidirbkim ir susitaupysim, – banaliai pasiūlė Henrikas.

– Žinai, kiek mums prireiks tam laiko?

– Maždaug dvidešimt penkerių metų, – nemirktelėjęs pasakė vyras.

– Iš kur tokios žinios? – paklausiau nepatikliai.

– Kartą mes su Banderasu jau skaičiavom...

Aišku. Kaipgi be to! Taip ir regiu: Henrikas, Banderasas ir Severija. Trys muškietininkai po dvidešimt penkerių metų. „Tai mano vyras su juo iki pensijos tampysis?“ – nuo šios minties net įsikandau lūpą.

– Ir taupyti reikėtų tik po penkis su puse tūkstančio litų, – atmintinai suskaičiavo Henrikas. – Jei palūkanos trys procentai, – dar pridūrė.

– Ką tu? Išprotėjai? Iš kur mes gausim tuos penkis tūkstančius? – Negi mes nieko nevalgysim ištikus dvidešimt penkerius metus? Basi, nuogi ir alkani?

Henrikas tik gūžtelėjo pečiais.

– Netinka mums toks būdas, – papurčiau galvą. – Ir per daug taupyti reikia, ir per ilgai. Reikia sugalvoti ką nors nauja. Nori pasakyti, kad Danguolė savo milijoną irgi taip sutauptė?

– Šito tai aš nežinau, – Gena papurtė galvą. – Tu pati paklausk. Gal kur kokį reikaliuką prasuko, gal kur investavo? Žiūrėk, ir mes šimtą tūkstančių nieko nedardami per trejus metus susikrovėm. Ir automobilį va naują nusipirkom.

– Nesusikrovėm, nesusikrovėm. Pamiršai, kad mano tėvai penkiasdešimt tūkstančių padovanojo? O automobilis irgi iš pinigų, kurie turėti dar iki vestuvių. Taip kad iš tų šimto tūkstančių mūsų indėlis – tik penkiasdešimt. Per trejus metus.

– Irgi neblogai, – nenusileido Henrikas.

– Nieko gera, – nukirtau. Tokiu tempu per dvidešimt penkerius metus tebus tik kokie keturi šimtai tūkstančių. O gal nė tų nebus. Dar nežinia, ko bus verti tie pinigai po dvidešimt penkerių metų?

– Nežinau, Severija, – prisipažino mano proto bokštas. – Ekonominiai parametrai, tenka tik apgailestauti, ne mano sritis. Nežinau, kiek viskas pabrangs ir ką galėsime nusipirkti už du su puse milijono po dvidešimt penkerių metų. Juk ir litų jau tikriausiai nebebus...

Žodžiu, miegoti nuėjau vėlai. Spintoje aptikau ekonomikos pradmenų vadovėlį, užsilikusį dar nuo tų laikų, kai Henrikas studijavo universitete. Bandžiau skaičiuoti. Nesisėkė. Varčiausi nuo vieno šono ant kito, tačiau mano išvarginta galvelė nieko gudraus jau nebegalėjo sugalvoti.

Turime šimtą keturis tūkstančius litų, – naršiau mintyse. Trūksta dar devynių šimtų tūkstančių. Arba dviejų milijonų su trupučiu, kaip pakuždėjo augantis apetitas. Akivaizdu, kad tiek sutaupyti neįmanoma, žinoma, jei vogti ir plėšti tėvai neišmokė dar vaikystėje, jei neištekėjai už milijonieriaus arba neturi turtingo seno bevaikio dėdulės.

Ką daryti? Taupyti? Jei taupytumė po penkis tūkstančius litų, o tai yra beveik visi pinigai, kuriuos uždirbame, per dvidešimt penkerius metus sutaupytumė pusantro milijono. Iš kur Henrikas ištraukė tuos du su puse milijono? Tiesa, juk palūkanos. Nieko sau palūkanos, kad milijoną gali uždirbti. Kiek jis sakė? Tik trys

procentai? Iš trijų procentų gauname visą milijoną? Netikiu, kažkokia nesąmonė. O infliacija? Kiek pinigai bus verti po dvidešimt penkerių metų? Kaip žinoti, kas bus po dvidešimt penkerių metų? Ir kodėl, jei taupysim dvidešimt penkerius metus, reikia susitaupyti tiek, kad užtektų gyventi dar keturiasdešimt metų? Aš tai gal tiek ir gyvensiu, bet Henrikas tikrai tiek netemps. Viena, vyrai ir taip trumpiau gyvena. Antra, jis visiškai nesirūpina savo sveikata.

Ne, po penkis tūkstančius per mėnesį mes taupyti niekaip negalėsime. Juk vien paskolos po tūkstantį atiduodame. O maistas, o mokesčiai už butą, o sporto klubas? Atostogauti, keliauti irgi juk norėsime... Jei taupytume po du tūkstančius? Tuomet per dvidešimt penkerius metus sutaupysim tik šešis šimtus tūkstančių. O palūkanos? O kodėl trys procentai? Reikės paprašyti Henriko, kad paaiškintų ir apskaičiuotų. Rytoj ryte.

„Arba ne, – šovė išganinga mintis. – Geriau Dan-guolės. Ji išmano ne tik matematiką, bet ir ekonomiką. O apie mano Geną, manau, viską ir pačios suprantate. Aš jį tokį ir myliu.“

Kaip skaičiuoti pinigus, kurių dar neturi

Sugalvojau! Mano viltis – Henrikas. Jis juk gauna du kartus didesnę atlyginimą negu aš. Tegu jis ir daro tai, ką geriausiai moka: dirba ir uždirba mums pinigus. Vyrai uždirba daugiau negu moterys. Danguolė – greičiau išimtis, o ne taisyklė. Aš pasirūpinsiu pinigais ir Henriku, kad jis būtų sveikas ir darbingas.

Ryte patyliukais atsikėliau pirma ir pataisiau jam sveikuoliškus pusryčius. Užplikiau avižinių dribsnių ir išspaudžiau šviežių morkų ir burokėlių sulčių. Sulčiaspaudės neturiu, tad morkas ir burokėlius teko tarkuoti rankomis ir spausti per skepetaitę. Kas kada nors bandė, žino, koks tai žygdarbis. Bet ko dėl mylimo vyro nepadarysi...

– Kas atsitiko? – paklausė mano brangiausiasis, atšlepsėjęs iš miegamojo.

– Labas rytas, brangusis, – pasakiau meiliai. Buvau jau ne tik susišukavusi, bet ir pasidažiusi bei pasikvėpinusi. – Eikš pusryčiauti, – pakviečiau.

– Tuoj, tik nusiprausiu, – pasakė nepatikliai.

Kol Henrikas prausėsi, nesėkmingai bandžiau išbalinti nuo burokėlių paraudonavusias rankas. Citrina išbaltino delnus, tačiau panagės, nagai ir pirštų galai toliau begėdiškai raudonavo.

– Kas pusryčiams? – smalsiai paklausė mano vyras, sėsdamas prie stalo.

– Vitaminų kokteilis ir tikrų vyrų košė, – išdidžiai pasakiau. – Be druskos. Ir be sviesto. Kad neužkalkėtų kraujagyslės.

Deja, padėkos nesulaukiau. Henrikas šiaip ne taip įveikė pusę stiklinės sulčių. O dribsnius tik knebinėjo, kol atšalo. Kaip mažas vaikas, dievaži. Košę teko suvalgyti man. O Gena pasigardžiuodamas šlamštė net blizgantį nuo cholesterolio sumuštinį. Ir man dar siūlėsi sutepti vietoj to *kanarėlių maisto*, kaip pats pavadino. Tikras savanaudis. Aš suprantu, kad galima savim nesirūpinti, bet jis juk atsakingas už mūsų šeimą. Už mane. Nieko, aš dar turiu laiko. Dar galiu jį perauklėti. Dar galiu pasirūpinti, kad nereikėtų man vienai senti ir skursti.

Vakare sporto klube paklausiau Danguolės, ar ji jau galvoja apie senatvę. Ta tik nedraugiškai pažiūrėjo į mane ir sumurmėjo.

– Palauk dar dešimt metelių ir pati būsi tokia.

– Danguole, ką tu, aš visai ne dėl to, – puoliau teisingintis. – Aš tik noriu suskaičiuoti pinigus.

– Mano pinigus? – Danguolė jau pradėjo šypsotis. Apie pinigus jai visada patiko kalbėti. Ir apie savus, ir apie svetimus. Prabilusi kalbėdavo kaip tikra pamokslininkė – blizgančiom akim, pakeltu balsu, plačiais mostais...

– Neblogai būtų, – atsakiau jos stiliumi. – Iš tikrųjų noriu suskaičiuoti tik savus. Jau tiek, kiek dabar turiu, suskaičiuoti nelengva. Be tavo pagalbos, – paban-

džiau pasimeilinti. – O kaip suskaičiuoti tuos, kuriuos dar turėsiu arba kurių dar reikės? Jau kelias naktis skaičiuoju. Ir žinai ką? Skaičiavau, skaičiavau ir galų gale gavau nei daug, nei mažai – penkis milijonus! – Tyčia pasakiau dvigubai didesnę sumą. – O kai pradėjau skaičiuoti, kiek metų prireiks tiek pinigų sutaupyti... Žodžiu, po praėjusio pokalbio, kai taip netikėtai praturtėjau dešimt kartų, vis ir taikau minutę, kaip čia su tavimi šnekelėti. Gal neteisingai skaičiavau?

Mudvi kaip tik plušome prie treniruoklių, kurie, pasak Natalijos, mūsų šlauneles turėjo nutekinti kaip kėglius, kad kiekvienam vyrui, einančiam per Laisvės alėją, seilės iki bambos nudrykstų.

– Aišku, – pasakė Danguolė. – Tai kas konkrečiai tave domina?

– Hmmm. Kaip manai, kiek man reikėtų pinigų?

– Aš nežinau, – paprastai atsakė Danguolė. – Viskas priklauso nuo to, ko tu norėtum.

– Aš, pavyzdžiui, norėčiau sulaukusi pensijos išvažiuoti gyventi į Naująją Zelandiją, – paminėjau pirmą man į galvą šovusią šalį. – Sako, ten gražu ir nėra parazitų.

– Parazitų visur pilna – tu pažiūrėk, su kuo Jurga prieš šventą Valentiną susidėjo! – pajuokavo.

Mačiau. Progresyvus verslininkas. Brangiu kostiumu, rudomis akimis ir švelniai žilstelėjusiais smilkiniais. Visų kobraų svajonė. Bet turi vieną didelį trūkumą: yra vedęs. Tačiau Jurgai, atrodo, tai visai ne trūkumas.

– Manau, Severija, kad tau reikia pradėti skaičiuoti nuo to, kiek tavo pagrindinis noras gali kainuoti. Ne bilietai į Naująją Zelandiją, o gyvenimas ten. Kiek judu dabar išleidžiate per mėnesį?

– Gal tris tūkstančius litų? – pamąščiusi atsakiau. – Čia be paskolos.

Danguolė atsitraukė nuo treniruoklio, nuėjo iki trenerės Natalijos stalelio, persimetė su ja keletu žodžių ir grįžo atgal. Atsinešė popierinę servetėlę ir pieštuką.

– Na, tai kiek? Trys tūkstančiai litų? Ne. Imkim kokius tris tūkstančius dolerių. Juk užsienis, ar ne? – Danguolė pasidėjo servetėlę ant mano treniruoklio atramos ir greitakalbe šnekėdama ėmė dauginti stulpe-liu. – Tris tūkstančius dauginam iš dviejų su puse, gauname septynis su puse tūkstančio litų per mėnesį. Dvylika mėnesių per metus, padauginame juos iš – kiek metų ketini gyventi Naujojoje Zelandijoje – dvidešimt, ne, trisdešimt metų ir gauname du milijonus septynis šimtus tūkstančių litų. Perpus mažiau negu tavo penki milijonai.

– Čia kaip pažiūrėsi, – įsiterpiau. Danguolės suskaičiuota suma buvo beveik tokia pati kaip ir Henriko.

Toliau ji pradėjo skaičiuoti, kiek šiandieniai du milijonai ir septyni šimtai tūkstančių būtų po dvidešimties metų. Tiek laiko turėčiau taupyti.

– Jei vidutinė metinė infliacija būtų tik trys procentai, – Danguolė iš sportinių kelnų kišenės išsitraukė telefoną ir pamaigė mygtukus, – reikėtų užsibrėžti su-
taupyti penkis milijonus litų.

– O aš ką sakiau? – reikšmingai prisimerkiau. Neprašoviau su savo spėjimu. Kartais nereikia jokios ekonomikos, pasirodo, užtenka intuicijos. Tačiau Danguolė buvo taip įsigilinusį į skaičiavimus, kad ji mano pasididžiavimą net nekreipė dėmesio.

– Toliau tau reikia pasirinkti investicijų grąžą...

– Kas tas *yr*? – paklausiau. Visai kaip mano studentė iš Plungės. Jau nebeapsimetinėjau gudresne negu esu.

– Tas *yr* tavo taupomų pinigų pelnas, pelningumas, uždarbis, palūkanos, jei paprasčiau, – paaiškino Danguolė. Dabar ji kalbėjo kaip mano fizikos mokytoja – lėtai, su ilgomis pauzėmis tarp žodžių. – Jeigu pelningumas aštuoni procentai...

– Kodėl aštuoni? – įsijaučiau į stropios mokinės vaidmenį.

– Matai, pelningumas priklauso nuo to, kur tu investuosi, arba, kitaip tariant, kaip tu pasirinksi taupyti. Jei investuosi dvidešimt metų, greičiausiai pasirinksi investicijas į akcijas. Nes iš akcijų per dvidešimt metų turėtum uždirbti daugiau negu, pavyzdžiui, laikydama pinigus indėlių sąskaitose, – pridūrė ekspertės tonu.

Anot Danguolės, ilgametė statistika rodo, kad iš akcijų galima uždirbti maždaug dešimt–dvylika procentų per metus. Bet ji prisipažino tokias galimybes vertinanti atsargiai. Juk gali būti ir geresnių, ir blogesnių metų, be to, dar visokie papildomi mokesčiai, visokie komisiniai. Todėl skaičiuoti aštuonių procentų pelningumą, jos nuomone, būtų tikslingiau. Bet iš tikrųjų net ir tų aštuonių procentų niekas negali garantuoti.

– Jei pelningumas aštuoni procentai, – galų gale suskaičiavo Danguolė, – tau reikėtų taupyti ir investuoti dvidešimt metų maždaug po šimtą tūkstančių kasmet.

Kiek reikėtų taupyti per mėnesį, suskaičiavau jau pati. Šimtą tūkstančių padaliję iš dvylikos, gausime maždaug po... aštuonis tūkstančius. Mano veide sustingo gipsinė šypsena. Kaip vaiko, kuris šypsodamasis bando paslėpti sumišimą, sužinojęs tikrąją tiesą apie Kalėdų Senelį...

– Na, Severija, nenusimink! – padrašinamai pasakė Danguolė ir papurtė mane už peties... – Po dvidešimt metų parduosi butą, žiūrėk, jau koks milijonas įkris. Jeigu nesugrius tie tavo namai, aišku, – sukikeno ir toliau tęsė. – Kam tau butas Lietuvoj, kai pati gyvensi Naujojoje Zelandijoje?

– Ai, viskas aišku, – mostelėjau ranka. – Iki Naujosios Zelandijos man kaip pėsčiai iki mėnulio. Nieko kito nelieka – tik pasenti čia, Lietuvoje.

– O kuo tau Lietuvoj blogai? – Danguolė toliau šaipėsi...

Visai suirzau. Apsisukau ir nuėjau prie kito treniruoklio, skirto rankų raumenims. Danguolė atsekė iš paskos ir atsistojo treniruotis šalia. Lyg niekur nieko ji tęsė:

– Skaičiuokim! Sumažinkim apetitą, pailginkim laikotarpį, kurį dirbsi. Nėra čia ko pradėti dykaduoniauti sulaukus penkiasdešimties! Mažiau liks laiko, mažiau išleisi, mažiau taupyti reikės.

Danguolės balse jokios pašaipos nebeliko. Supratau, kad ją pagavo profesinis azartas. Skaičiavome visą

vakarą – treniruoklių salėje ir pirtyje, kol prausėmės po dušu, rengėmės ir avėmės. Drabužinėje, sporto klubo salotų bare, lauke prie durų, jos automobilyje.

– Prašau man aiškiai pasakyti, kiek pinigų norėtum turėti po trisdešimties metų, – liepė Danguolė, kai privažiavome mano namus.

– Tiek, kad galėčiau gyventi bent jau taip, kaip dabar.

– Nesąmonė! Kam tau gyventi taip, kaip dabar? Juk būsi sena, nebereikės nei tiek kosmetikos, nei tiek daug naujų drabužių, netgi sporto klubo. Turėtų užtekėti maždaug pusės.

– Kaip nebereikės kosmetikos? Sporto klubo? Kada, jei ne tada?

– Na, bet drabužių juk tiek nereikės? Ir batų? Juk nebeišaugs. O ir madų nereikės taip vaikytis.

– Vis tiek, – nesutikau. – Pusanтро tūkstančio litų per mėnesį. Čia man vienai.

– Šiandienėmis sąlygomis iš tų reikalingų pusanтро tūkstančio šešis šimtus tu gautum kaip *Sodros* pensiją. Taigi betrūksta tik devynių šimtų. Jeigu sulaukus pensijos gyventum dar dvidešimt metų, tau reiktų savų pinigų, – ji pradėjo maigyti telefono mygtukus ir murmėti. – Devynis šimtus padauginti iš dvylikos mėnesių, padauginti iš dvidešimties metų... Hmm. Du šimtai šešiolika tūkstančių litų. Pažiūrim, kiek padidės dėl infliacijos. Išaina maždaug pusė milijono. Jei gautume aštuonis procentus pelno, taupyti reiktų nei po daug, nei po mažai – po tris šimtus septyniasdešimt litų per mėnesį. Čia tau vienai. Ir taip trisdešimt metų.

– O jei aš norėčiau į pensiją ne po trisdešimt, o po dešimt metų? – dar nenusileidau.

– Tada reikės taupyti daugiau, – pyktelėjo draugė. – Nes, pirma, po dešimt metų tu dar negausi *Sodros* pensijos, antra, pati supranti, kad per dešimt metų ir mažiau sutaupysi, ir mažiau pelno uždirbsi. O trečia, turėsi ilgiau gyventi iš sutaupytų pinigų, todėl jų reikės dar daugiau.

– Taip! – pradėjau karščiuotis ir aš. – Bet mes dar galime bandyti įsivaizduoti, kas bus po dešimt metų! O po trisdešimt? Gal čia tyvuliuos Baltijos jūra. Ir jokios *Sodros* nebebus.

– Tu pati nežinai, ko nori! – Danguolė jau akivaizdžiai pyko. – Aišku, kad daug kas gali pasikeisti. Gali rytoj eiti į darbą ir pakliūti po troleibuso ratais! Pameni *Meistrą ir Margaritą*? Bet jei dvidešimt metų sėdėsi ir svajosi, tai paskui, kai liks tik dešimt metų, sutaupyti tą pusę ar visą milijoną bus dar sunkiau!

– Na, nepyk, nepyk, – pradėjau raminti. – Verčiau papasakok, kaip tu čia skaičiuoji. Arba dar geriau – surašyk, kad galėčiau parnešti Henrikui. Pasėdėsim abu ir pažaisim su skaičiukais.

– Žiūrėk, – atlyždama Danguolė išsitraukė iš rankinės saują sulamdytų ir prirašytų servetėlių, – čia apskaičiuojam infliaciją, čia – mėnesio įmokas, čia – sumą, kurią sutaupysim. Bet gal tu nevark, – ji vėl pašaipiai vyptelėjo, – tokių skaičiuoklių apšiai gali rasti internete. Visi bankai pateikia jas savo svetainėse.

Namie iki išnaktų žaidžiau su tomis skaičiuoklėmis. Padėlioju skaičiukus. Pažaidžiau. Ir ką? Gražu, kai tau-

pai trisdešimt metų. Dar gražiau – kai penkiasdešimt. Bet man pinigų jau reikia dabar. Ne po trisdešimties ar penkiasdešimties metų. Sunkus darbas jau vien skaičiuoti pinigus, kurių dar neturi. Juk vos nesusipykom su Danguole. O dėl ko? Dėl pinigų, kurių neturiu. Ne skaičiuoti pinigus reikia, o rūpintis, kaip uždirbti.

Kur tulpės, ten krizė

Kovo 8-ąją žibučių ir vėl nebuvo. Užgavėnės be sniego, kovo 8-oji be žibučių. Jau trečius metus iš eilės. Kuriems galams tada mokslininkai bumba apie tą klimato atšilimą? Štai Alas Goras per CNN, mačiau, pasakojo: jeigu pasaulinis jūros lygis pakils dar bent per dvidešimt pėdų, paskęs Manhatano sala. Nutirpus ir į vandenyną nuslydus Antarktidos šleifui, bus užlietas Majamis su visais turistais, o iš Kalkutos ir Bangladešo teks evakuoti šešiasdešimt milijonų žmonių. Jeigu tas pats ištiks Grenlandijos ledo kepurę, paskęs Olandija, o Amsterdame marihuaną teks rūkyti po vandeniu.

Viskas. Sėdu rašyti laiško į Švediją: „Gerbiamasis Nobelio premijos komitete, atimkite Nobelio taikos premiją iš buvusio pretendento į JAV prezidento titulą A. Goro, kadangi pas mus, Kaune, jokio klimato atšilimo užfiksuota nebuvo, ačiū.“ Savaiame suprantama, premiją privalu atiduoti man. Juk tai aš, vargšėlė, rūpinuosi, kaip išgelbėti šeimą nuo artėjančios finansinės krizės. Juokinga? Man – ne. Po šimts perkūnų! Kur mano žibutės?

Žibučių negavau. Bet gavau tulpių. Nuo vedėjos. Iš pradžių padovanojo, o paskui pasiūlė pamerkti į vazą

jos kabinete. Ten savo gautąsias tulpes sumerkė ir kitos septynios mano kolegės.

Tradiciškai, kaip ir kiekvieną kovo 8-ąją, pietauti su katedros darbuotojomis ėjome kartu. Moterišką solidarumą paminėjau ne be reikalo – prie gretimų staliukų vedėjos mėgstamoje kavinukėje irgi klegėjo daugiau negu įprastai moterų. Tiesa, kai kurie būreliai dėl kvapo turėjo po vieną vyriškosios lyties atstovą, kuris garsiai užsakydavo šampano, bet tik tiek. Mes jokio vyriškio neturėjome, todėl šampaną, o tiksliau – putojantį vyną užsakyti buvo vedėjos pareiga.

Prieš šventinių pietų pabaigą vedėja dar suskėlė tokią naftalinu atsiduodantį tostą apie moteris – apie moteris mokslininkes, apie moteris didvyres, apie tai, kad moterims priklauso ateitis – didinga ir turtinga. „Ateitis priklauso tiems, kurie turi pinigų“, – burbtelėjau patyliukais.

– Visi tie laikini nesklandumai, kurie mūsų neužmuša, padaro stipresnes, – užcementavo žymiaja Nyčės fraze.

„Ką gi, matyt, aš būsiu labai stipri. Kada nors. Arba negyva“, – mintyse replikavau Angelei.

– O tai, kad mes, moterys, esame laikomos silpnąja lytimi, mums gali būti tik į naudą. Tada mes ieškome kitų, netradicinių būdų, kaip susidoroti su sunkumais. Galima išnaudoti net tą realybę, kad moterys uždirba mažiau negu vyrai... – nesustojo vedėja.

Suklusau. Nejaugi Izaura ruošia mus naujienai apie kokį nors etatų mažinimą? Manęs juk negali atleisti. Aš

juk doktorantė. Apsidairiau. Visos kolegės pritariamai linkčiojo ir šypsojosi. Visos kažką žino, o aš ne. Negaliu išsидуoti. Kartu su visomis irgi linkčiojau ir šypsojau. Atrodė, nuo dirbtinės šypsenos tuoj sutrauks žandikaulių nervus.

O vedėja toliau kažką kalbėjo apie pinigų energiją. Apie tai, kad daug kas vaikšto klystkeliais. Apie tai, kad pinigų energijos išmintis žinoma nuo pat tų laikų, kai tik pinigai atsirado. Tik kai žlugo matriarchatas ir pasaulį pradėjo valdyti vyrai, į pinigus žmonija pradėjo žiūrėti iškreiptai.

– Visų tautų liaudies kūryboje, – kalbėjo ji, – rasime nemažai tos tikrosios pinigų išminties ženklų. Pavyzdžiui, man labai patinka arabų patarlė, kad pinigai – geras tarnas, bet blogas šeimininkas. Taigi būkime šeimininkės. Ne tik namų, bet ir pinigų. Mokėkime valdyti ir pinigų energiją! – patetiškai užbaigė Angelė.

Padavėja atnešė sąskaitą.

– Kodėl jūs mums atnešėte vieną sąskaitą? Mes mokėsime atskirai! – pasipiktino Izaura.

– Bet jūs nesakėte, reikėjo iš anksto pasakyti, – pradėjo mikčioti padavėja.

– O ar mes sakėme, kad vieną sąskaitą? – neatlyžo vedėja, prismeigdamą padavėją savo negailestingu žvilgsniu pro akinių viršų.

– Bet aš jau nebegaliu. Aš jau įmušiau į kasą... – jaudinosi jaunutė mergina.

– Viską jūs galite. Kur jūsų viršininkė?

Man pagailo tos mergaitės. Aš juk žinau, ką reikia iškęsti Mirtišės-Freken Bok žvilgsnį.

– Nieko tokio, aš vis tiek turiu tik stambią kupiūrą, – pasakiau dėdama į lėkštelę du šimtus litų.

Padavėja tik nusišypsojo, padėjo ir paėmusi pinigų dingo. Prie mūsų staliuko buvo tylu. Supratau, kad niekas nepritarė tokiam mano poelgiui.

– Oi, Severija, kaip tu dar neišmanai, nieko neišmanai apie pinigų energijos dėsnius. Ar tik ne todėl nuolat verkšleni, kad mažai uždirbi, – papriekaištavo man Angelė. – Negalima skatinti blogo elgesio. Manai, tu tai padavėjai gera padarei? Anaiptol. Žmogus turi pinigų gauti už gerą darbą, už gerą aptarnavimą, o ne atvirkščiai. Tik geri pinigai pritraukia kitus pinigus. O jei pinigai blogi, jie išeina. Ir išsiveda, jei taip galima pasakyti, gerus pinigus. Kitas dėsnis sako, kad turi žinoti, už ką moki. O dabar ne tik sumokėjai už visas, nežiūrėdama į sąskaitą, bet dar ir paskatinai tą nevykėlę. Būtų tau gera pamoka, jei mes tau nesumokėtume...

Nutirpau. Negali būti. Jos man tikrai nesirengia sumokėti? Laimei, bendradarbės sumokėjo kiekviena savo dalį, kai grįžome į katedrą. Tik Angelė neskubėjo. Aš nedrįsau paprašyti. Tai, ką išgirdau apie pinigų energiją, nedavė man ramybės. Bet irgi nedrįsau paklausti.

Sporto klube taip pat gavau gėlių. Klubo administracija kiekvienai išeinančiai lankytojai dovanojo po tulpę. Tik ne raudoną, o baltą. Ech, dovanojo taip pat moteris – administratorė. Pasirodo, kad svarbiausios

Žalgirio šio sezono (kada buvo kitaip?) rungtynės ir vėl nuraškė vyrų likučius nuo nykaus kasdienybės peizažo. Pasižiūrėti, kaip dešimt vyrų mėto kamuolį į du kiaurus krepšius, išlėkė abu treneriai, dziudo meistras, baseino prižiūrėtojas, apsaugos darbuotojas ir netgi senyvas ūkvedys.

Kadangi Henriko sulaukti nebesitikėjau, nusprendžiau prisidėti prie draugių. Taip keturios sveikai įraudusios tulpės – aš, Danguolė, Jurga ir trenerė Natalija – atsidūrėme prie staliuko netoliese esančiame bare. Padavėja iš karto atnešė dvi vazes mūsų baltoms tulpėms.

Jurga susimąščiusi vieną iš jų pasukiojo rankose.

– Štai ir sulaukiau, – atsiduso. – Kovo 8-osios vakarą turiu keturias baltas tulpes. Kaip per kokias laidotuves!

– Kodėl keturias? Trys iš jų mūsų, – priminė Natalija.

– Ačiū, tau, Natalija! *Super!* Buvau pamiršusi, – ironiškai padėkojo Jurga.

– Ei, merginos, nesipykit! – taikydama įsikišau. – Jurga, kas tau? Pavargai?

Buvo aišku kaip dieną – mūsų tobuloji vyrų suvedžiotą paprasčiausiai išsiskyrė su savo naujuoju draugu. Pamenu, ar ne prieš mėnesį, vasario 14-ąją, dar mačiau laimingą su šokoladine širdėle ir stilizuota auksine širdelės pusele ant naujos aukso grandinėlės. Dievaži, džiaugėsi kaip vaikas. Mes dar pasišaipėm su Danguole dėl tokio *kičinio* papuošalo. O šiandien, panašu, nei širdelės, nei puselės. Nesu Šerlokas Holmsas,

tačiau vos atėjusi į klubą nugirdau, kaip Jurga staugė į mobilųjį telefoną: „Ar tu bent suvoki, kaip aš jaučiuosi? Na, ir keliauk į visas keturias puses! Nekenčiu!“

– Visi vyrai yra kiaulės, – dabar jau be jokių emocijų balse ištarė Jurga.

– Tu gal geriau išgerk, a? – pasiūlė Danguolė.

Merginos susidaužė taurėmis ir paragavo savo kokteilių, tuo tarpu aš siurbtelėjau man užsakytos raudonosios arbatos su medumi ir citrina.

– Kiek aš pažinčių užmezgiau klubuose, su kuo bendravau, galiu pasakyti, kad mūsų amžiaus laisvų vyrų nėra, – pabrėžė Jurga. – Arba laisvas liurbis, arba supančiota kiaulė, kuri sugeba tik meluoti ir ėsti. Moterų atvirksčiai – nors vežimu vežk! Kokių tik nori – įvairaus statuso, tautybės, išsilavinimo, grožio, – išbėrė.

– Pagaliau. Sveika sugrįžus į moterų pasaulį! – nusijuokė Natalija, paglostydama Jurgai petį. – Neliūdėk, bus tų vyrų. O tą padugnę pamiršk. Jis nevertas ašarų.

– Kuo tau bloga viena tulpė? – pabandė raminti ir Danguolė. – Ar žinai, kad dar palyginti neseniai tulpės buvo pačios brangiausios gėlės?

– Negali būti! – sukľuso Natalija, mesdama žvilgsnį į Jurgą.

– Kur? – paklausiau aš.

– Prieš keturis šimtus metų. Olandijoje, – atsakė Danguolė. Vėl su ilgomis pauzėmis tarp žodžių.

– Aaa, žinau, Olandija tulpių kraštas. Bet šitos, manau, lenkiškos, – Natalija pauostė vieną iš atsineštų žiedų.

Ledai buvo pralaužti, pamažu į mūsų čiaušškėjimą apie tulpių šalį įsitraukė ir Jurga. Aš galėjau duoti galvą nukirsti, kad Natalija teisi, man tie balti žiedai net ir kvepėjo Varšuva, tik niekaip negalėjau įrodyti to Danguolei. Tuo tarpu Jurga manė, kad tulpės išaugintos Lietuvoje.

Susitarti gal ir nepavyko, bet kokteiliai buvo išgerti bematant. Užsisakius dar po vieną, atėjo metas Danguolei tęsti savo istoriją.

– Tulpių tėvynė – Turkija, bet Olandijos simboliu tulpė tapo prieš keturis šimtus metų. Viskas prasidėjo, kai botanikos sodo prižiūrėtoji kelis tulpių svogūnėlius padovanojo Austrijos ambasadorius. Dėl palankaus klimato, šilumos ir drėgmės tulpės Olandijoje pražydavo neapsakomo grožio. Dabar galima ginčytis, kaip vadinti šalį – Nyderlandais ar Olandija, bet visi žino, kad tulpių šalis – Olandija. O Turkiją pamiršta. Net ir šiandien už gėles gaunamos pajamos sudaro didelę dalį Olandijos gyventojų pajamų.

Anot mano išmintingosios draugės, tam, kad nusipirktų tulpių svogūnėlių, olandai prieš keturis šimtus metų buvo pasirengę parduoti netgi namus. Austrijos ambasadoriaus atvežta naujovė tapo vyraujančia mada. Auginti tulpes buvo ne tik kiekvieno olando svajonė, bet netgi pareiga.

– Tokia jau yra ekonomika: kai visi nori to paties, kaina padidėja, – Danguolė iškalbingai iškėlė kairės rankos smilių. – Brangiausias buvo tokios margos lyg mozaika tulpės. Iš tikrųjų tai buvo sergančios gė-

lės – apsikrėtusios kažkokiu virusu. Juo labiau brango tulpės, juo daugiau žmonių jų norėjo, nes tulpes laikė nebe gėle, o puikia investicija. Ponai, vargšai, ūkininkai, miestiečiai, skalbėjos ir kaminkrėčiai tapo tulpių ekspertais...

– Visai kaip lietuviai – nekilnojamojo turto, – kandžiai pareiškė Natalija.

– Teisingai, – pritarė Danguolė. – Bet ir tada buvo tokių, kurie sakė, kad gėlių kainos per daug išpūstos, kad kainų burbulas turi sprogti... Tik ilgainiui skeptikų vis mažėjo, nes visi kiti aplinkui nesiliovė krautis iš tulpių milžiniškus turtus.

Visos išsižiojusios klausėme to, ką pasakojo mums visaižinė Danguolė. Ne tik todėl, kad įdomu, bet ir todėl, kad Danguolė, kaip visada, kai kalba pakrypdavo apie pinigus, kalbėjo labai išraiškingai.

– Vėliau taip pat sparčiai – tarsi perkūnas iš giedro dangaus – tulpės atpigo. Vieną dieną, – ji paslaptinai nutilo, – olandai nusprendė, kad vien tik pirkti ir kaupiti užteks, ir pradėjo jas pardavinėti. Kadangi parduoti tulpių svogūnėlius norėdavo greičiau, nuleisdavo kainą. Netrukus kainos pradėjo kristi visoje šalyje. Blogiausia, kad jos krito, krito, krito...

– Gerai, kad nors dabar žmonės jau protingesni, – įsiterpė Natalija.

– Oi, Natalija, nesakyk, – atsiliepė Jurga. – Eduardas, na, tas, mano bjaurybė, prisipirko akcijų. O tos ėmė ir atpigo per keletą dienų. Dar net greičiau negu Danguolės tulpės. Vaikšto visas piktas, o dar žmona

vakar pričiuopo. Prieš keletą savaitių žadėjo man kailinukus. Kaip tik va išpardavimas... O dabar žmonos ir vaikų atostogoms Šri Lankoje ar Maldyvuose nebesukrapšto... Tai ir sėdi šiandien namie su tulpe dantyse. Žmona pasakė „Tarnauk!“, tai ir tarnauja kaip koks Brisius.

„Tai va kur šuo pakastas! Oi, bėdos!“ – vos susilaukiau neprunkštelėjusi. Jurgai, kuriai ir nulūžęs nagas – nelaimė, toks akibroktas buvo baisiau už pasaulio pa-
baigą. Bet juk ji žinojo, kad su vedusiu prasideda.

– Akcijas tikriausiai pirkto už skolintus? – Danguolė, kaip visada, buvo pragmatiška.

– Neklausk, aš nežinau, – papurtė Jurga galvą. – Tik žinau, kad man pinigų nebėra.

– Bus tų pinigų, – dabar jau aš pajutau norą pabūti ramintoja ir guodėja.

Pati ta, kurios kišenėje vėjai švilpauja! Kai sumokėjau už savo ir Angelės pietus.

– Aš viską suprantu, – šniurkštelėjo Jurga. – Kai prasiloši, reikia pradėti taupyti, kad skolas gražintum. Bet kodėl? Kodėl mano sąskaita?

Neturėjau ką pasakyti. Jurga ir buvo Jurga. Danguolė su Natalija taip pat tylėjo. Manau, dėl tos pačios priežasties. Visos mes pažinojome Jurgą, tiesa, iš skirtingų pusių. Vis dėlto šįvakar, laikydamosi elementaraus moteriško solidarumo, nenorėjome jos užgauti. Nors, neabejoju, visos būtume pasakiusios tą patį – pašlemėkas yra pašlemėkas. Vedęs pašlemėkas dar blogiau, tačiau ta, kuri be nuodėmės, tegul meta akmenį.

– Gerai, kad mama, protinga moteris, patarė netikėti vyrais ir viskuo rūpintis pačiai, – susitvardė Jurga. – O su tais vyrais visuomet taip – čia yra, čia nėra. Užtai dabar ir turiu už ką su jumis pasėdėti, merginos. Niekam neskolinga. Mums, prašyčiau, baltojo vyno, – aristokratiškai pasakė atėjusiai padavėjai. – Arba ne! Šampano! Tikro šampano, prancūziško. Aš vaišinu!

Tobulos figūros trenerė Natalija nedrįso prisipažinti negerianti alkoholio, aš, diplomuota humanitarė, ir tai negalėčiau prisiminti, kada paskutinį kartą gėriau tikrą šampaną. O norėčiau. Labiausiai tai Paryžiuje. Užkopusi į Eifelio bokštą.

– Ei, merginos, pralinksmėkit! Ko gi surūgot? Viskas bus gerai, – dabar jau Jurga visas drąsino. – Tie vyrai nežino, kad mes, gražios moterys, esame dar ir protingos. Mes irgi šį bei tą suprantame. Ne tik suprantame, bet ir darome.

– Dirbam, užsidirbam ir turim savų pinigų, – pritarė Danguolė.

– Galim daryti, ką norim, – pridūrė Natalija.

– Nors ir blondinės, – užbaigė Jurga nusijuokdama. – Ai, tiesa, iš blondinių šįvakar tai tik mudvi su Severija.

Pažiūrėjau visoms į veidus – tarytum būtų kokios sąmokslininkės. „Ką – jos visos milijonierės?“ – negalėjau tuo patikėti. Nieko nepadarysi. Gavai, moterie, savo dalią – Geną, tai ir kapstykis su juo per gyvenimą tarsi koks Kūlverstukas. Net išsigandau savo minčių.

Danguolė kreipėsi į Jurgą:

– Patikėk, nėra jau taip blogai su tomis akcijomis. Dabar kainos nukrito, po to – vėl pakils. Taviškis grįš iš atostogų ir nupirks tuos kailinius! O kad pati savimi rūpiniesi, šaunuolė!

– Pernai nusipirkome su mama sodo namelį prie Vaišvydavos, – toliau pasakojo Jurga. – Dabar mama ten tvarkosi ir gyvena. Ir joks diedas niekada nesužinos, kad pusė namelio mano. Dar esu nusipirkusi butuką Šilainiuose. Paėmiau iš banko paskolytę ir dabar po truputį moku. Kai Eduardas išnuomojo mums butą, įleidau į savąjį gyventi dvi studentes. Mano – advokato padėjėjos – algos viskam užtenka.

Štai tau ir Jurga! Štai tau ir naivioji blondinė! Advokato padėjėja, pasirodo! Jokia ji naivuolė. Pajutau, kad pradėjau panikuoti. „Negi čia aš iš visų žiopiausia? – audžiau mintyse. – Tuoj tas tavo Eduardas pradės užjūriuose dar vieną vaiką, ir liksi tu it musę kandus – su studentėm gyvensi.“ Fui, kokia aš piktdžiuga!

– Danguole, o kas geriau – akcijos ar nekilnojamasis turtas? – nusprendžiau pasukti temą taip, kad mintys apie Jurgą manęs nebeerzintų.

Natalija su dėkingumu pažvelgė į mane, matyt, ir ji jautėsi panašiai, turbūt ir Danguolė, nes pastaroji nedelsdama prabilo:

– Kaip Jurga ir sakė, nekilnojamąjį turtą gali naudoti – gyventi, nuomoti ilgesnį ar trumpesnį laiką ir panašiai. Nekilnojamojo turto yra tiek, kiek yra. Jo neprikepsi kaip pinigų ar akcijų. Na, bent jau ne taip greitai. Kaina iki nulio vis tiek nenukris. Nebent namas

sugriūtų, tačiau tokiu atveju yra draudimas. Kita vertus, yra ir trūkumų: jei nori įsigyti nekilnojamojo turto, reikia daug pinigų ar paskolų, kurias paskui tenka mokėti ilgą laiką. Jei norėsi greitai parduoti, gali būti nuostolinga. Gausi tiek, kiek galės mokėti pirkėjas...

Kuo skubiausiai pritardama linktelėjau.

– Juk dar ir mokesčius reikia mokėti, o įleidi kokius nuomininkus gyventi, tai saugok, kad nepabėgtų, ir remontą kone kasmet daryk, – pridėjo Natalija.

– Ai, aš vis tiek apie tas akcijas nieko nesuprantu, – pasakė Jurga. – Todėl su mama ir sutarėme geriau pinigų dėti į tai, kas stovi, ką pačiuopinėti gali. Bent jau niekur nedings. Ir nepigs.

„Ar tikrai?“ – sudvejojau, bet nieko nepasakiau. Pamenu dar, kaip butų ir namų kainos buvo nukritusios, kai lengvi pinigėliai už Rusijos metalus baigėsi. Gaila, kad tėčio versliukas irgi tuo pat metu sustojo. Būtų dabar nekilnojamojo turto magnatas. Ir man gal būtų paskolos nereikėję imti... Tai kodėl ir dabar negali vieną dieną butų kainos liautis augusios? Arba net pradėti mažėti? Buto kaina sumažės, o paimta paskola – ne!

Padavėja atnešė šampaną kibirėlyje su ledais. „Ir kodėl gi tokią dieną moterys turi dirbti?!“ – pamaniau žiūrėdama į besišypsančią padavėją, prie kurios palaidinės buvo prisegta kortelė *Angelė*. Ji ir buvo kažkuo panaši į mano vedėją. Nežinau kuo. Gal kad taip pat solidžiai moteriškai išsidažiusi?

– Už mus! – šūktelėjo Natalija, iškėlusi aprasojusią taurę.

– Už tulpes, – pritarė Jurga, iškeldama savąją.

Danguolė kilstelėjo savo taurę tylomis.

– Kad būtume turtingos ir nepriklausomos, – pasakiau aš.

Pasigirdo trys nedarnūs žvangtelėjimai. Jau visos nebesikuklinome kalbėti garsiai, nes kavinėje daugiau nieko ir nebuvo. Kiti klubo lankytojai tikriausiai skubėjo namo pas savuosius ar savąsias. Tik mes: nusivylusio investuotojo draugė Jurga, kompiuteristo žmona – aš, vieniša mama Natalija ir kažkodėl Danguolė, kuri turi šeimą, – kovo 8-osios vakarą leidome drauge.

Tą vakarą Danguolė pripasakojo dar daugiau dalykų apie pinigus. Natalijai ji pasakė, kad, ko gero, pelningiausia – turėti savo verslą. Žinoma, kartu ir rizikingiausia – kiek įmonių išsilaiko ilgiau negu keletą metų? Tie, kurie savo verslą pradeda, vis dėlto turėtų atskirti savo turtą nuo savo įmonės turto. Pasak Danguolės, savo turtą tokiu atveju geriau laikyti saugiai ir nesivaikyti didelio pelno smarkiai rizikuojant.

Dar ji pasakė, kad bandyti savo laimę akcijų rinkose gali kiekvienas. Bet jei vaikaisi didelio ir greito pelno, turi būti pasirengęs viską prarasti ar netgi likti skolingas. Papasakojo, kaip rizikinga visus pinigus laikyti vienoje vietoje. Deja, ji nepasakė Jurgai, kad toji neprotinškai daro visus pinigus sukišdama į nekilnojamąjį turtą. Atvirkščiai, ji aiškino, kad geriau neinvestuoti savo pinigų tol, kol nesupranti, ką darai ir kur investuoji. Tikriausiai pataikavo nelaimingajai. Nors toks skrupulingumas Danguolei buvo neįprastas. Bent jau su manim.

„Ech, aš irgi noriu turėti milijoną ar net ir daugiau“, – dūsavau klausydama. Bet neturiu tiek, kad įpirkčiau sodo namelį ar atskirą butą. Dar vienos paskolos imti irgi nenoriu, o ir nepavyktų. Gal vis dėlto užmesti akį į tas akcijas? Imsiu ir paklausinėsiu Danguolės kada nors vėliau prie keturių akių. Cha! Bet juk aš neturiu ko investuoti... Gal reikėtų kaip nors daugiau sužinoti apie tuos vedėjos pinigų energijos dėsnius. Kažin ar neprieštarauja Danguolės išmintis Angelės mokymui? Danguolė tikrai turi pinigų daugiau už mane. Pati juk sakė. O aš ja tikiu. Angelė, sprendžiant iš jos drabužių, irgi pinigų nestokoja. Tikriausiai irgi turi daugiau negu aš. Katros iš jų mokymas geresnis? Gal Danguolės tinka tuomet, kai jau turi pinigų, o Angelės – tuomet, kai jų dar neturi?

Manęs Henrikas atvažiavo pirmos – paskambino į mobilųjį telefoną. Palikau savo dalį už šventinę vakarienę, nors Jurga ir spyriojosi. Po šios dienos Angelės pietų ir Jurgos guodimo vakarienės Paryžius nutolo dar kokiam mėnesiui ar net dviem. Mašinoje manęs laukė puokštė tulpių. Paprastų raudonų tulpių. Vienspalvių, lygiais kraštais. „Pigiai prasisuko mano brangiausias, – liūdnai pagalvojau, – gal po kokį litą už žiedą.“

Geriausios dovanos tos, kurių nelauki

Su gimtadieniu, Severija! Nesitikėjai, kad savo trisdešimtmetį sutiksi virtuvėje ir, dūzgiant indaplovei, skaitysi studentų darbus? Ne užsienyje, ne kur nors pajūrio paplūdimy, ne viloje su baseinu, ne lovakrėslyje su kokteiliu rankoje. Atvirksčiai – be santaupų ir be vilties pamatyti Paryžių, kad jį kur! Turbūt nė nesvajojai, kad šis dūzgimas tau bus mielesnis už visą angelų chorą – gimių giedamą *Ilgiausių metų* reikšmingų žvilgsnių palydimą *vaisyynųuuūūūū... Taip tau ir reikia, Severija.*

Viskas. Jokių užsienių. Tą reikia priimti ir su tuo susitaikyti. Ir nieko čia baisaus: visa mano karta – prarastoji. Iki tol, kol baigiau mokyklą, mano vienintelis užsienis apskritai buvo Latvija, o užsieniečiai draugai – tik tie, su kuriais susirašinėjau. Taip niekad jų ir nemačiau, tik nuotraukose. Užtat mano mažoji sesutė Miglė dar nė vidurinės nebaigė, o jau pusę pasaulio išvažinėjusi. Dabar, pasirodo, mokyklos ne į Vilniaus operos ir baleto teatrą veža, o į Disneilendą pas peliuką Mikį, į Laplandiją pas Kalėdų Senelį... Dar yra mokyklų mainų programos, pagal kurias mokiniai vieni pas kitus į svečius važinėja kone kas pusmetį. Miglė dar septintokė buvo, kai lankėsi Pietų Vokietijoje. Ten maitinosi

tik brokoliais ir šparagais. Grįžusi pasakojo, kad visi vokiečiai valgo ne tik daug žolių, bet ir be galo daug jogurtų, o vanduo maudantis yra dozuojamas: apsiliejai – nutrūko srovė, išsimuilinai, vėl apsiliejai – ir vėl nutrūko. Galvą plaunant vienos dozės vandens neužtenka. Niekas ten šildytis į dušo kabiną nelenda. Mėsą valgo retai. Ta jos draugė – apskritai vegetarė. Tad mamą, kai sužinojo, kad teks priimti vegetarę vokietaitę savaitei Kaune, kone ištiko šokas.

Menu buvo sudarytas visai savaitei į priekį, mama nuo puodų nesitraukė nė minutėlę. Įsivaizduokite, pietūs: vokiečių vegetarė gauna savo patiekalą, Miglė ir tėtis – savo, mudvi su mama – tai, kas liko. Manote, įvertino? Kur tau. Dar iki šiol pamenu tos vokietaitės mimiką, kai nuvedėme ją į zoologijos sodą. Išrėžė į akis, kad Berlyne vien liūto narvas kaip pusė mūsų viso sodo. Šit kaip? *Aufyderzein!* Atvažiuoji į svečius, brangioji, tai ir elkis kaip svečiuose – gerai, kad mama spėjo mane nuraminti.

Bepigu Miglei sėdėti tėvams ant sprando. Nors, kita vertus, šiandien galiu tik džiaugtis, kad esu jau subreadusi moteris, turinti savo gyvenimą, o Miglė kaip buvo, taip ir liko tėvelių numylėtinė. Lepūnėlė! Įtariau, jog ir mano gimtadienį bandys išnaudoti tam, kad iškaulytų iš tėvų dar daugiau pinigų. Įlįs jiems į širdį, kokią užuominą mestelės ir, žiūrėk, suminkštės tėvelis. O man – niekieno nereikia prašyti. Su savo pinigais darau, ką tik noriu. Užsimanau – į sporto klubą, užsistoriu – keliauju. Tėvai juk ir neduotų pinigų. Sakytų:

„Paskolą už butą pirmiau gražinkit, vaikeliai, tik po to po užsienius važinėkit.“

Tiesa, šie metai kaip tik tie, kai mano gimtadienis kažkodėl sutampa su Velykomis! Gerai, kad dar gimiau ne per Vėlines. Tačiau ir per Velykas, patikėkite, tikrai ne kas. Būtumėme išlėkę kur nors dviese su Henriku – į Palangą ar Nidą – ir užmiršę, kad aplinkui mano akis ir lūpas jau metasi amžiaus voratinklis. Dabar – Velykas visi švenčia šeimomis. O aš, kaip ir kiti trys ketvirtadaliai Lietuvos kultūrinių katalikų, netgi su dviem šeimom – su savo tėvais bei seserimi ir su Henriko tėvais.

Tiesą pasakius, taip ir nesupratau, ko visi pas mus susirinko: švęsti mano gimtadienio ar Velykų? Juk Velykos būna kasmet, trisdešimtmetis – kartą gyvenime.

Viskas prasidėjo nuo to, kad Henriko tėvai bijojo pavėluoti, todėl atvyko kone visa valanda anksčiau. Nebuvau dar nei persirengusi, nei nusipraususi, mat visą rytą triūsiau virtuvėje prie *Pekino* anties, svarstydama, ar kalendra *nesusipjaus* su petražolėmis. Aišku, iš to *pekiniškumo* liko tik gražus pavadinimas, juo labiau kad vėliau sumaniau prikimšti antį obuolių, įmesti į skardą keletą bulvių ir pašauti į orkaitę. Išgirdusi durų skambutį (Gena buvo dingęs, kaip visuomet), taip ir išlėkiau į laiptų aikštelę – susivėlus, nesipraususi, su peiliu vienoje rankoje ir pusiau skusta bulve – kitoje.

– Ilgiaaaausiuųųųų meeeeetųųųųų lin–ki–meeee-ee!!! – mylimiausieji antrieji tėveliai pranoko patys save.

Kaip galima ateiti į svečius per anksti? Juk tarėmės, kad pietūs bus lygiai pirmą, o dar tik be penkiolikos dvylika. Kaip galima mane užklupti tokią nepasiruošusią?

– Malonu jus matyti, – kvailokai šyptelėjau.

Trauktis nebebuvo kur. Mano reputacijai galas. Pasisveikindama dar linktelėjau kaimynui – tokios neprekinės išvaizdos jis manęs turbūt nė sapnavęs nebuvo, o čia – Velykų rytą...

– Štai tau, martele, nuo mūsų, – anyta įteikė kraitelę dovanų ir didžiulę gėlę. Atrodo, kad tos gėlės pavadinimas – Gaidžio uodega.

– Nuo manęs irgi, – susigriebė Henriko tėtis ir nerangiai pakštelėjo į žandą.

– Labai dėkoju.

– Gimtadienio proga! Kad būtum tokia pat gražutė ir apskritutė! – pridūrė mamytė, kantriai sulaukusi savo eilės mane pabučiuoti.

Kraitelė su trisdešimčia margučių. Trisdešimtojo gimtadienio proga!

– Užeikit, – pakviečiau, – atsiprašau, kad aš dar nepasiruošusi, jūs truputėlį per anksti, – greitakalbe išbėriau. – Henrikas, atrodo, į parduotuvę išlėkė, užeikit, prisėskit, tuoj turėtų sugrįžti...

Kartais man atrodo, kad Henriko tėvai gyvena ne šiame pasaulyje. Jiems visada viskas kažkaip savaime gerai susiklosto. Pasaka *Ką senelis padarys, viskas bus gerai* kaip tik apie juos. Gena irgi tikras kosmonautas, neskiriantis laikrodžio nuo porcelianinės lėkštės. Bet

man negerai. Man negerai, kad jis amžinai pradingsta, kaip ir dabar, tuo metu, kai labiausiai reikia. Pasodinau svečius svetainėje prieš televizorių, pašoviau antį, užsibarikadavau vonioje ir atsukau dušo čiaupą. Net suspigau, kai per nugarą pradėjo tekėti ledinis vanduo. Taip skubėjau, taip skubėjau, kad palindau po dušu, kol dar vanduo nebuvo spėjęs sušilti. Dar anyta su tėtuku atskubės gelbėti! Pamenu, kaip ji sakė, kažkur girdėjusi ar skaičiusi, kad savo voniose žūsta kur kas daugiau žmonių, negu jų užpuola rykliai. Bet, matyt, žiūrėdami popiežiaus pasveikinimo *Urbi et Orbi* televizijos transliaciją iš Romos, jie manęs negirdėjo.

Į mano gurmaniškus pietus anyta atitempė krūvą stiklainiukų su visokiomis mišrainėmis. Jos nuomone, per Velykas stalas turįs būti pilnas – o aš, kvailiukė, tikėjauisi pasotinti minią pavasariškomis salotomis, vienu karštu patiekalu ir desertu – naminiu *Tiramisu*. Kai įėjau į virtuvę ir pamačiau tarsi vijurką besisukančią anytą, man ir plaukai išdžiūvo. Pasirodo, mudu su Henriku net lėkščių neturėjome tiek, kiek anyta mums privežė valgių. Pamėgink nepadėti ant stalo – užsigaus.

Tiesa, buvo ir dar viena dovana: ją radau padėtą ant virtuvės palangės. Anot anytos, toks praktiškas niekutis. Neva pati tokį turinti ir labai besidžiaugianti. Unikalus batų džiovinimo įrenginys *Batų laimė* ar panašiai – vienas iš tų daiktų, kuriuos naivuoliams įperša per pristatymus, vykstančius konspiraciniuose butuose, ar *TV parduotuvėje*. Keista, nuolat dejuoja, kad pensija maža, kad viskas brangsta, o tokiems daiktams

pinigų užtenka. Nejau irgi kokia nors pinigų energija? Bet savo sūnaus tos pinigų energijos dėsnį jie kažkaip neišmokė.

„Ačiū, mamyte, bet aš perku gerą avalynę, kuri neperšlampa. Be to, pas mus grindys šildomos, batai ir taip išdžiūva. Gal neškitės tą dulkių rinktuvą sau? Galėsite ant manosios *Batų laimės* mauti kairį batą, ant savosios – dešinį“, – šaipiausi mintyse. Bet stengiausi atrodyti mandagi ir mylinti marti, nepaisydama, kad anyta šeiminkauja mano virtuvėje. Ir mišraines ant savo skaidraus stiklo indais padengto stalo išdėlioju. Puslitriniuose stiklainiuose – taip, kaip atnešė. Ir visus trisdešimt margučių taip pat. Kuo ne avangardas?

Po to atėjo mano tėvai su Migle. Mama atitepė didžiulę gėlę. Kaip ji pati pristatė, pinigų medį. Tokį didelį, šakotą augalą sultingais lapais keraminiame vazone. Pati pastatė neva tinkamoje vietoje, kurią buvo jau seniai nusižiūrėjusi. Po vazonu dar pakišo voką. Su pinigais turbūt. Ir reikšmingai pasakė:

– Čia kukli dovanėlė nuo mudviejų su tėčiu. Kiek galim, tiek padedam, kol patys dar tvirtai nestovit. Gal bent taip prisiviliosit pinigų į namus...

Nesupratau, ar ji kalbėjo juokais, ar rimtai.

Miglė, ta padraika, paslaptinai šypsodamasi įteikė mažą kartoninę dėžutę.

– Sesute, čia tai, ko aš ir mes visi tau kuo greičiau linkime, – pabučiavo ir nusijuokė.

Užsigalvojusi apie savo antį, nuplėšiau spalvotą popierių ir atidariau dėžutę, kurioje, kaip išaiškėjo, buvo...

vaikiškas čiulptukas! Abeji tėvai reikšmingai susižvalgė. O aš, pažinodama Miglę, visai nebuvo tikra dėl to, ką ji šia dovana norėjo pasakyti. Susierzinau. Ar jums patiktų savo gimtadienio proga gauti vaikišką čiulptuką iš dešimčia metų jaunesnės sesers?

Mano antiena, aišku, orkaitėje perdžiūvo. Buvo beveik nevalgoma, nors tėvai iš pagarbos man ir buvo pasiryžę palikti joje paskutinius sveikus dantis. Tarp tostų dar anyta leptelėjo, kad per Velykas paukštieną valgyti yra blogas ženklas. Va ji, matote, silkutės su grybukais, liežuvio su žirneliais pataisiusi.

Paskui vyko pakartotinė dovanų peržiūra.

– Oho – kas čia? – labiau smalsiai negu mandagiai pasiteiravo mano mama, apžiūrinėdama *Batų laimę*.

– Čia, mamyte, toks unikalus batų džiovinimo agregatas.

– Aaaa... O ką bendradarbiai?

– Knygą apie anglų patarles ir priežodžius.

– Aišku. Ką draugės?

– Kokios draugės? Ai, nieko – raktų pakabuką su S raide, žvakę ir atviruką su žaidžiančiu angelėliu.

Mama taip spyrė mane prie sienos su klausimu, ką dar gavau, kad jau buvau bepradedanti nervintis. Tik vėliau pastebėjau, kad žiūri ji ne į mane, o į Henriką. Ką aš jai galėjau pasakyti? Kad Henrikas man nieko nepadovanojo? O tas linksmuolis tik bučiavo mane į skruostą ir iškalbingai suko ant piršto Miglės dovana.

Šventė pasiekė kulminaciją, kai man berenkant nuo gimtadienio stalo lėkštes su gausiais antienos likučiais

iš kažkur atsibeldė Banderasas. Šiaip jo niekas nekvietė, bet kad jau su dovana, tai prašom. Vos neatsisėdau – atnešė gėlėtą šluotą. Tokį šepetį su ryškiaspalviu gėlėtu kotu ir tokį patį semtuvėlį šiukšlėms. Ir palinkėjo: „Kad matomumas būtų geras!“

Paskui visi išsiskirstė. Banderasas išsivedė Henriką *tik palydėti*, Miglė prisiprašė, kad Banderasas ją kažkur pavežtų. Po jų suskubo mano ir Henriko tėvai – vieniems reikėjo ruošti darbo savaitei, kitiems – pasi-vaikščioti, o paskui prigulti pailsėti. Man beliko sutvarkyti stalą. Ir laukti Henriko, kuris Banderasą išlydėjo turbūt į patį pragarą. Nors nerimauti lyg ir nebuvo ko – dar anksti, ir slapčia vis kirbėjo viltis, kad mano Gena vis dėlto perka man kokią dovanėlę. Juk taip nieko iš jo dar ir negavau.

Ir štai va sėdžiu ir klausau, kaip indaplovėje barška mano skaidraus stiklo indai. Per šią valandą spėjau perskaityti visus studentų darbus. Nuobodu. Suskamba mano mobilusis. Ne, ne Henrikas, Angelė. Pala, kokia Angelė? Vedėja? Per Velykas?! Negali būti!

Angelė su gimtadieniu nepasveikino. Tik su Velykomis. Po to paklausė, ar galėčiau jai padėti susikalbėti su kompiuteriu? Kodėl gi ne, mielai. Aš juk neužsiėmusi – priruošiau valgio, priėmiau visą pulką giminių, sutvarkiau stalą, virtuvę, perskaičiau visus studentų darbus, o dabar klausausi, kaip skalaujami indai. Kai konsultacija telefonu nepavyko, Angelė pasiūlė man pas ją atvažiuoti. Atsisakyti negalėjau. Man juk reikia su ja susidraugauti, kad daugiau sužinočiau apie tą

pinigų energiją. Nežinia, ar laimėsiu jos malonę, važiuodama pas ją dirbti švenčių dieną, bet kad nemalonę užsitraukčiau atsisakydama, tai faktas. Be to, laukti Henriko jau buvo pabodę, norėjosi pajudinti kaulus. Pamaniau, bus jam kaip ir siurprizas, kai grįžęs manęs nesuras. Vedėja smulkiai papasakojo, kaip atvažiuoti.

Užkopusi į vedėjos butą, netekau žado. Ką aš jums pasakysiu – Liudviko XIV rūmai, tikras Luvras. Krištoliniai šviestuvai prieškambaryje, didžiulis sietynas svetainėje, tamsaus medžio baldai, prabangūs apmušalai, sunkių portjerų saugoma aristokratiška prieblanda, antikvarinės žvakidės su angeliukų skulptūrėlėmis, minkšti kilimai. Ohoho! Ir visa tai iš menkos mokslo darbuotojos algelės? Gerbiu mūsų *alma mater*, jei ji tikrai šitaip myli savo tarnus. Ne mažiau nustebino ir vedėjos pasiūlyta avalynė persiauti. Vyriškos šlepetės, dėvėtos. Dar kartelį – oho! Maniau, kad ji vyrų nekenčia. Norėdama paslėpti nuostabą, prieš veidrodį auksiniuose rėmuose pasitaisiau plaukus. Jie buvo beviltiškai sukritę. Juk taip ir nespėjau, užklupta Henriko tėvų, tinkamai jų susitvarkyti. Veidrodyje su auksiniais rėmais atrodžiau ir taip apgailėtina, bet kai šalia atsistojo Mirtišė-Freken Bok, išsigandusi net pasitraukiau...

– Kaip gražiai gyvenate, – sumekenu.

– Eime, brangioji, aš tau viską parodysiu, – mostelėjo lyg kokia hercogienė.

Neslėpdama pasididžiavimo, vedėja man parodė savo darbo kambarį. Nešiojamasis kompiuteris ant stalo ir laidai buvo tikri svetimkūniai toje išpuo-

selėtoje prabangoje. Į miegamąjį su didžiule lova ir įspūdingais šviestuvais pro sunkias užuolaidas nepateko nė menkiausias šviesos spindulėlis. Apžiūrėjau ir vonios kambarį. Tiesą pasakius, net nežinojau, kad tokie santechnikos įrenginiai apskritai egzistuoja – su aukso dulkėmis. Virtuvėje visi paviršiai buvo, ko gero, marmuriniai.

– Bet tai kiek čia viskas kainavo, – sumurmėjau. Nuoširdžiai.

– Ai, žinai, vaikeliai, dirbau visą gyvenimą dėl pinigų, kol vieną kartą supratau, kad pinigai turi dirbti man, – paaiškino *hercogienė* Angelė.

– Kaip čia taip? Investavote kur nors sėkmingai? Į nekilnojamąjį turtą?

– Į turtą, į turtą, – Angelė šyptelėjo. Tai nebuvo jai būdinga. – Negi nepasakojau? Turėjau laimės sužinoti apie pinigų energiją. Tada pasikeitė mano mąstymas. Kai pradedi tinkamai mąstyti, viskas pradeda tvarkytis savaime. Atsiranda palanki gerų pinigų aura, kuri traukia kitus gerus pinigus.

„Kokia, po galais, aura?“ – norėjau kuo skubiau ir kuo daugiau sužinoti apie mąstymą, kuris šitaip pakeičia gyvenimą. Aš irgi norėjau pinigų auros. Tegul ir ne tokios prabangios kaip ši. Pradžioje pinigų Paryžiui. Kol kompiuterio ekrane dėlioju elementariausias *ekselio* lenteles, nesilioviau klausinėti: kas, kur, kaip, iš kur.

Deja, vedėja, kaip visada, kalbėjo užuominomis. Ji pasakojo, kad pinigai yra energija. Žmogaus organizmas geba cheminę energiją paversti kinetine ir po-

tencine, kurių reikia, kad galėtum bėgioti, plaukti, šokinėti arba augti ir storėti. Tačiau galima išmokti gaminti magnetinę pinigų energiją. Ta energija gali ir turi būti akumuliuojama kaip teigiami arba neigiami jonai debesyse prieš audrą. Akumuliacija – ne paprastas taupymas, o kur kas efektyvesnis pinigų kaupimo būdas. Jis leidžia ne tik kaupti savus, bet kažkaip pritraukti ir laisvus, niekieno pinigus. Tuos, kurie tiesiog plaukioja tarp žmonių. Kaip kokie neutronai. Toji akumuliacija energija kažkokiu būdu didina talpos efektyvumą.

Kokios talpos? Kokį efektyvumą? Kokie teigiami ir neigiami jonai? Kokie neutronai? Negi dabar reikės fizikos mokslus krimsti, kad turtus susikraučiau? Nors fizikos mokytoja kalbėdavo ir labai lėtai, man vis tiek buvo per sunku suprasti.

Angelė sakėsi pažįstanti vieną tokį bulgarų ar rumunų mokslininką, kuris sukūrė visą teoriją, remdamasis paprastomis, bet veiksmingomis pinigų tvarkymo taisyklėmis. Kai tas taisyklės išmoksi ir jų laikaisi, pinigai patys ateina. Viskas, pasirodo, jau seniai žinoma. Ir netgi visiems akivaizdu. Juk pasakyta: „Kiekvienam, kas turi, bus duota, ir jis turės su pertekliumi, o iš neturinčio bus atimta ir tai, ką jis turi“, – vedėja pacitavo ir Šventąjį Raštą. Jį aš išmaniau geriau negu fiziką. Ir gerai prisimčiau pamokymą apie talentus. Tačiau niekada nemaniau, kad šį pamokymą galima aiškinti būtent taip. Vienas žmogus, iškeliaudamas į svetimą šalį, pasišaukė tris tarnus ir pavedė jiems savo turtą – keletą talentų, tokių senovės pinigų. Du tarnai, gavę pinigų, pradėjo verstis

ir uždirbo antra tiek. O trečias iškasė duobę ir paslėpė šeimininko pinigus. Tai štai tas paskutinis, kuris patikėtus pinigus vien tik saugojo, liko be nieko.

– Ir svarbiausia – ta teorija pasiteisinusi praktikoje! – iškilmingai užbaigė savo pamokslą vedėja, mostelėdama į auksinį veidrodį.

Kone pašokau nuo kėdės, kai Angelė pažadėjo man paskolinti kompaktinį diską, kuriame įrašyta viena to pinigų guru paskaita. Tik atneš diską į darbą, nes dabar skolinti negalinti. Pasak šios teorijos, nieko negalima skolinti po pietų, nes nebesugrįš.

– Šita paskaita tebūnie tau gimtadienio dovana nuo manęs, – kilniaširdiškai pasakė.

Viso dvylikos paskaitų ciklo ji dabar neturinti. Bet galinti gauti. Rusijos turtuoliai moka milžiniškus pinigus, kad galėtų tiesiogiai išgirsti tas paskaitas. Kilniai nusišypsojusi vedėja dar pažadėjo pranešti, kada tas mokslininkas rinks klausytojų grupę Lietuvoje. Jos dėka vietą paskaitose tikrai turėčiau gauti, nors bus sunku.

Mudviem taip besikalbant, manęs suskato ieškoti Henrikas. Zvimbtelėjęs telefonu paskelbė, kad atvažiuoja ir turi man siurprizą. Pagaliau! Vedėja dar tik pažadėjo paskolinti paskaitos apie tą stebuklingą teoriją įrašą, o jau viskas ima klostytis kuo puikiausiai.

Automobilyje siurprizo nebuvo, tik paslaptinai besišypsantis Henrikas. Neatsakė net į klausimus, kur taip ilgai užtruko. Tiek to. Jei siurprizas tiek vertas...

Namie siurprizo turėjau ieškoti pati. Iškuičiau drabužinę, išverčiau vonios spinteles, apžiūrėjau spintą,

savo papuošalų dėžutę. Ant stalo suskaičiavau likusius dvidešimt keturis margučius. Po kampe stovinčiu dovanotu pinigų medžiu irgi gulėjo tik mamos paliktas vokas. Tada pradėjome žaisti *šilta šalta*. Galų gale, prieš man apsiverkiant, Henrikas nuvedė mane prie miegamojo durų, prie mūsų lovos. O ten, mano mezginių pintinėje, miegojo... katinėlis. Toks Lietuvos patvorinis.

– Bet kur aš jį dėsiu?! Kai išeisiu į darbą? Kai eisiu sportuoti? Galų gale, kai važiuosim atostogauti? Henrikai, tikiuosi, tu neišprotėjai? Kas tau šovė į galvą? – nedraugiškai puoliau klausinėti savo kvailai besišypsancio Genos. – Pelių gi pas mus nėra...

– Bet koks gražus, mielas, – paglostė. – Pati sakei, kad tau kojos šąla, kai aš ilgai negrižtu. Susiraitys ant kojų. Va ir Mantas sakė...

– Tai tu dabar vietoj savęs katiną? Įdomu, ką dar man liepsi su juo daryti?

– Na, nepyk, nepyk, nori – nunešiu atgal? Čia Manto kaimynų katė kačiukų atsivedė, tai Mantas iš karto apie tave pagalvojo.

„Mantas sakė, Mantas pagalvojo, – mintyse ironizavau, – o tu pats savo galvą turi? Aš tavo žmona ar Manto, kad jis man dovanas dovanoja? Vieną už kitą geresnes!“ – prisiminiau šluotą. *Ta katytė šmurkšt po šluota, ir dainelė sudainuota*. Tarsi pajutęs nedoras mano mintis, katinėlis nubudo ir neramiai susigūžęs ėmė dairytis, kaip čia jam atbulomis palįsti po mano mezginiu. Pagailo man jo. Gerai, tegul gyvena. Bet ant Henriko nepykti vis tiek negalėjau.

– Ir nekainavo nieko, – bandė taisyti padėtį Henrikas. – Atidavė už tai, kad Mantas pažadėjo pavažinėti motociklu kaimynų mergaitę.

– Pigiai prasisukai, – įgėliau.

– Na, nepyk, dabar neturiu pinigų. O vėliau gausiu tau tikrą dovaną...

– Kaip... neturi pinigų? – pro mano ausis ši žinia negalėjo prasprūsti.

– Neturiu, paskolinau, – skėstelėjo Henrikas rankomis.

– Kam paskolinai?

– Mantui.

– Nuo kada tu skolini pinigus Banderasui?! – pasibaisėjau.

– Ai, – vyras nė nemanė jaustis kaltas, – matai, jis norėjo ten tokį reikaliuką prasukti. Gražinti žadėjo dvigubai, nes pelnas – nerealus. Tik va taip greitai, kaip norėjom, viskas nesusidėliojo. Todėl dabar reikia palaukti.

– Kiek tu jam paskolinai? – iš savo balso supratau, kad laisvai galėjau dirbti KGB.

– Dešimt tūkstančių.

– Tau ką? Smegenys susisuko? Tam plevėsai? Jergutėliau! Jis savų nebeturi ar ką?

– Tu pati sakei, kad mes turime šimtą tūkstančių, – Henrikas nedrąsiai pabandė savo kaltę suversti man, – o čia tik niekingi dešimt. Ir reikalas tikrai švaurus, galima sakyti, krištolinis. Į akcijas investavo, ne į kokią aferą.

– Ir kada gi jis ketina atiduoti?

– Kai gaus pelno.

– O jei negaus?

– Tada atiduos be pelno...

Ar man pasigirdo, ar Henrikas tikrai atsiduso?

– O jei pradirbs? – paklausiau prisimindama Jurgą ir olandiškas tulpes.

– Kaip pradirbs? – nesuprato mano mylimas krokodilas Genas. – Ne, sakė, nepradirbs. Anksčiau ar vėliau vis tiek uždirbs, – pasitaisė.

– Anksčiau ar vėliau? – palingavau galvą. – O jei tas *vėliau* neateis ir iki atostogų?

– Ateis, ateis, Mantas sakė, – dar bandė guosti mano gudrusis verslininkas. – O jei ne, tai sugalvosim ką nors. Pasiskolinsim!

– Iš ko??? – sudejavau.

– Nežinau. Iš tėvų. Tavo arba mano. Iš banko. Iš Manto galų gale. Atostogauti vis tiek išvažiuosim. Aš tau pažadu!

– Henrikai, mudu ir taip jau skolingi bankui. Šimtą tūkstančių. O tu pats, būdamas skolingas, dar pradėjai skolinti kitiems...

– Bet juk tu pati sakei, – beviltiškai ginčijosi Henrikas, – šimtas tūkstančių...

– Ko čia įsikandai tą šimtą tūkstančių?! – neišlaikiusi riktėlėjau. – Čia juk mūsų namai – neparduosi gi vonios ar tualetu, kad gautum pinigų atostogoms! Be to, šiandien šimtas, o ryt jau nebe šimtas. Tau nuo kompiuterio smegenys išdžiūvo? Milijonierius popie-

rinis... Kada tu jam paskolinai, – bandžiau griebtis už paskutinio šiaudo.

– Prieš kokias porą savaitių, – prisipažino Gena.

– Aš ne to klausiu. Ryte ar vakare paskolinai?

– Nesupratau, – sukľuso Henrikas.

– Ko čia nesuprasti? Klausiu, ryte ar vakare paskolinai?

– Vakare. Vakare po darbo aš paėmiau pinigus iš bankomato ir jam atidaviau.

– O varge, – suaimanavau.

Pinigų energija veikia prieš mane. Be gailės iš pintinės išmečiau katiną, pintinę pastačiau kambario kampe. Kitame kampe stovėjo Henrikas. Toks sutrikęs ir susigūžęs. Pagailo man jo. Vis per tą gerą širdį ir per naivumą, žinoma. Gal per lengvai jis uždirba tuos pinigus, kad taip nesaugo? Ir dalija bet kam. Taip energija ir išeina iš namų. Ir visai nėra akumuliuojama, o (koks *akumuliuojama* antonimas?) švaistoma... Teks man imtis piniginių reikalų. Gal ir gali Henrikas pinigus uždirbti, bet tikrai negali jų išlaikyti. Nuėjau ir patikrinau mamos dovanotą voką. Ten buvo lygiai šimtas litų.

Skoliniesi svetimus, o atiduodi – savus

Kaip netikėtai praturtėjau, taip ir nuskurdau. Pavasario vėjas iš mano sąskaitos išpūtė visus du tūkstančius litų. Juk reikėjo stiklinių indų, ar ne? Naujos kepimo skardos? Staltiesės, užuolaidų, naujo dulkių siurblio su *šlapio* oro funkcija, ar kaip ji ten. Juk kainavo paruošti gimtadienio-Velykų stalą. Turbūt pirmą kartą gyvenime nudžiugino banko paskolos ataskaita. Paskolos beliko šimtas penki tūkstančiai. Buto kaina juk nepasikeitė tikriausiai. O jei ir pasikeitė – tai tik padidėjo. Bet tiek to. Nebepasiduosiu iliuzijai – nebeskaičiuosiu teorinio pabrangimo.

Deja, atostogos nuplaukė. Per tą Henriko geraširdiškumą atostogausime, ko gero, *balkonijoj*. Bet ne tai baisiausia. Baisiausia, kad likome be skatiko užantyje. O jei kas nors atsitiktų?! Tfu tfu tfu! Dar kai tuos dešimt tūkstančių turėjome, nesvarbu, kad skirtų atostogoms, vis vien ramiau buvo. Jeigu kas, atsisakytume atostogų, o dabar – nei atostogų, nei pinigų. Mama, tėtis, pame nu, sekcijos bufete visą laiką vokelyje laikė pinigų. Net man buvo parodę: „Jeigu kas.“

Nieko nebus, reikia ir man pasirūpinti. Kad būtų tokių pinigėlių, *jeigu kas*. Na ir kas, kad infliacija, kad

nuvertėja pinigai be naudos gulėdami, kaip pasakė Henrikas. Prisiklausė tikriausiai Banderaso burtažodžių. Teoriškai Banderasas teisus. Bet praktiškai, manau, kovoti su infliacija reikia tik papildant santaupas tiek, kiek jos nuvertėjo. Likti visiškai be pinigų – didžiausia klaida. Sužinotų mama, kad žentelis paliko dukrą be pinigų... Geriau jau nieko neatsitiktų, kol nesusitaupysiu.

Peržiūrėjau tą vedėjos kompaktinį diską. Nebūčiau mačiusi Angelės Luvro septintame daugiabučio aukšte, sakyčiau, vaikiška paistalionė, ir tiek. Bet dabar turiu tikėti.

Pusę paskaitos guru – toks juodbruvas seniokas auksiniais dantimis, rusiškai su baisiu akcentu pasakojo tai, ką jau buvau girdėjusi iš vedėjos. Na, apie pinigų energiją, apie liaudies išmintį, apie akumuliaciją, apie niekieno pinigus, apie tai, kad pinigai turi būti ne šeimininkas, o tarnas. Kita pusė paskaitos – įvairios rekomendacijos. Pavyzdžiui, guru rekomenduoja turėti augalą, kuris parodo, ar namie yra tinkamas pinigų energijos srautas. O geriausiai tam tinka, pasirodo, pinigų medis. Taip, taip, toks pat pinigų medis, kokį man padovanojo mama. Tas medis ne tik parodo, kokia pinigų energijos srauto būklė namie, bet gali ir pagerinti tą būklę. Todėl tuo medžiu reikia tinkamai rūpintis: laikyti šviesioje vietoje, nuolat laistyti, su juo kalbėtis ir prie jo nuolat skaičiuoti pinigus. Pasak guru, liaudies išmintis nėra vien tik prietarai. Tarkim, tikrai svarbu nedėti rankinės su pinigais ant žemės. Viso-

kių skolų reikia vengti, jos tik mažina pinigų energiją. Paskui blogus, suprask, pasiskolintus pinigus išaina ir geri – uždirbti pinigai. Taigi skolas reikia, kiek įmano- ma, greičiau gražinti. Geriausia gražinti penktadienį. Būtina visas skolas gražinti iki Kalėdų, nes kaip me- tus pradėsi, taip ir baigsi. Pateikia guru ir praktinių, kasdienių patarimų. Jis siūlo visas kupiūras piniginėje laikyti į save ta banknoto puse, ant kurios nupieštas žmogaus veidas. Arba toks paprastas priesakas – pa- čioje mažiausioje piniginės kišenėlėje laikyti vieną do- lerį, sulankstyta trikampiu. „O būtinai dolerį ar galima ir mūsiškus?“ – norėjau paklausti. Dar neaišku, kaip tą trikampį lankstyti: ar paveikslukas su žmogaus veidu turi būti sulankstytas viduje, ar išorėje?

Na, bent medį aš jau turiu. Kad gavau jį kartu su pinigais, laikau geru ženklu. Laistysiu, prižiūrėsiu ir pi- nigus prie jo skaičiuosiu. Tikrai nepakenks. O padėti gali. Skolų gražinti iki Kalėdų, deja, nepavyks. Tam, kad gražinčiau, juk reikėtų parduoti butą, o kur mes tada gyventume? Geriau jau aš griežtai kontroliuosiu, kur ir kiek išleidžiu. Galgi sustabdysiu tuos išeinančius pini- gus? Patikrinau savo piniginę – banknotų neradau. Tik monetas. Trys lito monetas gulėjo herbu į viršų, vie- na – skaičiumi. Visi balti centai – skaičiumi. Patikrinau ir Henriko piniginę – teko ilgai knistis, kol radau kom- piuterio krepšyje! Piniginėje pinigų neradau, jei pini- gais nelaikysime vaistinės kasos čekio (kartu su dviejų litų nuolaidos kuponu). Dar radau marškinių sągą, lai- mingą *Švyturio* alaus kamštelį, vairuotojo pažymėjimą

ir banko kortelę. Tai bent ją apverčiau, kad skaičiai būtų į viršų – pakenkti nepakenks, o gal padės.

Būtinai reikės pakeisti ir pinigines. Piniginė, pasak profesoriaus, turi būti raudona, o ne juoda. Mano – ruda. Bet vis tiek reikės pakeisti. „Oho! Henriko – tai visiškai blogai – juoda!“ – susirūpinau. Gaila tik, visai gera. Pernai pati padovanojau. Bet vedėjos guru sako, kad į juodą piniginę – kaip į juodąją skylę: ką įdedi, greitai neberandi. Kažin tik ką Henrikas pasakys, pamatęs raudoną piniginę. Kažkaip nevyriškai...

Tarpduryje pasirodė pats Henrikas. Vaizdelis nekoks – vis dėl tos alergijos. Rainio atsiradimas jam akivaizdžiai buvo ne į naudą. Henrikas ne tik nuolat čiaudėjo, šnypstė nosį ir trynė niežtinčias akis, bet ir pasidarė baisiai irzlus. Nuolat pykomės. Pasiūliau atsikratyti katino – tai tas pikčiurna pareiškė, kad aš jo negerbiu. O katinas man jau tikrai įkyrėjo. Apdraskė naujas užuolaidas, suplėšė krūvą pėdkelnių, o kiek kartų išgąsdino: tai puola judinamas kojas, tai nuo lentynos ant pečių šoka... Anot pinigų guru, ten, kur yra kačių, turto ir pinigų dievas, kuris pagal kažkokią indų religiją yra pelė, nemėgsta būti. Nebent tai būtų juoda katė. O rainas kvailas katinas tikriausiai visus pinigų dievus jei ne išvaikė, tai tikrai išgąsdino.

Tačiau Henrikas užsispyręs tvirtino, kad jo alergija ne nuo katino, o nuo žydinčių medžių. Kaip ir kiekvieną pavasarį. Bet kiek su juo gyvenu, tokios stiprios dar nebuvo. Kartą užplikiau jam iš mamos atsinešusi apynių spurgų arbatos. Turėjo būti raminama. Ma-

niau, patiks. Juk beveik alus – iš tų pačių apynių. Gena pakėlė pilnutėlį puodelį su verdančia arbata ir tik *aaaapčyyyy!!!* Aišku, nusiplikė rankas. „Tai čia nuo jūsų žolių!“ – prisimenu, kaip tėškė. Nieko dėl jo nebesistengsiu. Nusileidau, kai paniekino mano spaustas sultis, mano pusryčius. Bet kai per savo gerą širdį dar ir kalta likau, supykau ne juokais. Tesižino! Tegu siurbia dabar savo mamytės pernai virtą spanguolių uogienę, užpiltą karštu vandeniu. Po tokio akibroškto aš net miegoti jį iškrausčiau į svetainę. Neprieštaravo.

– Ką čia darai? – paklausė kимиu balsu, pamatęs mane besirausiančią jo kompiuterio krepšyje.

– Tikrinu, kiek turime pinigų, – pasakiau ramiai užsegdama jo piniginę.

Buvau nusprendusi jam nepasakoti apie pinigų guru. Ir apie Angelę nepasakojau. Pamenu, kuo baigėsi, kai anąkart pasakiau, kiek turime pinigų pagal Dan-guolės skaičiavimus. Tai dabar pradės vėl ką nors įsi-vaizduoti.

– Na, ir daug radai? – pašaipiai paklausė.

Nemačiau reikalo ką nors atsakyti. Henrikas neat-lyžo:

– Dabar kasdien tikrinsi?

– Kas tavo – tas ir mano, – atsakiau visai ramiai. Turi būti šiuose namuose nors viena šviesi galva. – Be to, mudu jau įsitikinome, kad su pinigais tvarkytis tau sudėtinga.

– Bet aš juos uždirbu, ar ne? – paklausė Henrikas ir vėl nusičiaudėjo.

– Tik kas man iš to, – pasakiau abejingai, – vis tiek išdaliji juos visokiems plevėsoms.

– Ne išdaliju, o paskolinu, – vyras pradėjo kelti balsą.

– Aha! Šimtui metų. Va turėtume dabar tuos pinigus – negi sėdėtume čia? Galėtume lėkti kur nors į šiltuosius kraštus, kur visi tau alergiją sukeltantys medžiai seniai jau nužydėję.

Tarsi pritardamas, mano Gena išsižiojo, keletą kartų juokingai kvėptelėjo judindamas šnerves ir dar kartą nusičiaudėjo. Paskui ėmė trinti servetėlę savo ir taip jau raudoną nosį.

– Tik nesakyk, kad čia dėl manęs taip rūpiniesi, – kandžiai mestelėjo.

„Na, nedėkingasai! – pamaniau. – Čia tu taip lengvai nešisuksi.“ Kai Henrikas apsisuko ir išėjo, aš nusekiau iš paskos. Mano vyras rengėsi praustis. Nuo to laiko, kai paūmėjo alergija, jis kasdien po keletą kartų lįsdavo po šaltu dušu. Sakė, kad vanduo nuplauna priekūno prilipusias žiedadulkes, kurios esą ir erzina jo odos poras.

– O tu, – pasakiau stovėdama vonios tarpdury, – nesugebi nei manimi, nei savimi pasirūpinti.

– Žinai, brangioji, – pradėjo Henrikas nieko gera nežadančiu balsu, – kartais man atrodo, kad aš tau reikalingas tik kaip neišsenkantis pinigų šaltinis. Kad sumokėčiau už butą, kad sumokėčiau paskolą, kad sumokėčiau už telefoną... Ir dar kaip vairuotojas. Kad nuvežčiau į darbą, parvežčiau iš darbo, vežiočiau į

sporto klubą, iš sporto klubo... Visus įnorius namie irgi iš mano pinigų tenkini. Kaip užsidegei dėl tos zebro komodos... Man jos tikrai nereikėjo. O pirkom tai už mano premiją, ar ne? – priminė šimto metų senumo įvykį. – O kai man ko nors prireikia, tai jau sprendi tu, kuris mano noras teisingas, o kuris – ne.

Ei, matai, kaip pragydo! Negalėjau patikėti savo ausimis. *Zebrano* komoda jam užkliuvo. Juk specialiai tempiausi į parduotuvę, rodžiau, klausiau nuomonės. Tada nė žodžio nepasakė. Tada tai tiko. O dabar – vargšelis! Vienintelis nuskriaustasis. Ašarojantis princas.

– O kas skalbia? Kas lygina drabužius? Kas tvarko namus, a? Kaip tarnaitė lakstau po namus su dulkių siurbliu – šitą tai jau aš pirkau! O gal man reikėjo *Banderaso* dovanota šluota darbuotis? Kas valo dulkes? Rankioja voratinklius? Plauna grindis? Negi tavo mamytė? Kas valo veidrodžius, šveičia vonią, kur dabar pats stovi? Juk niekada nenuvalai, kur pritaškęs! Pagaliau pasakyk, kas valo klozetą, kurį irgi užš... dažniausiai tu, brangusis mano Gena.

Nutilau, kad įkvėpčiau oro. Henrikas nuogas stovėjo vonioje. Ant jo galvos iš dušo švirkštė šaltas vanduo. O jis stovėjo ir tylėjo. Nežinia, kas jam atėmė amą. Ar šalto vandens srovė, švirkščianti į pakaušį, ar mano išsakytos nuoskaudos. Bet tylą tetruko kelias sekundes.

– Gal aš visai nenoriu važiuoti į jokių užsienius! Ar kas manęs klausė? – staiga atsigavo Gena. – Gal aš noriu motociklo? Savo. Tiesiog sėsti ir išlėkti, kur akys veda, a?

Tą akimirką aš jo nekenčiau. Ir visai jis neatrodė man geras. Ar gražus. Ne tas džigitas, kurį mačiau vestuvių dieną, ne tas, kuris žadėjo nuversti kalnus, maitinti lakštingalų liežuvelių paštetu ir girdyti gulbių pienu. Realybė žiauri: nuogas vyras, aiškinantis žmonai, kad neturi pinigų. Baisu. Apgailėtina. Beviltiška.

– Bet tu juk man žadėjai atostogas, – pasakiau tyliai tyliai.

– Tau reikia – pati ir ieškok pinigų toms savo atostogoms, – mestelėjo paskutinę frazę, užtraukė dušo užuolaidą ir uždainavo Ūdrio ariją. – Aš papuošiuuuuuu žirgo galvą pinavi-i-i-joom...

– Ot, ir surasiu! – atkirtau, bet vargu ar girdėjo.

Ir tegul! Trauk ją devynios, tą komodą už premiją! Gali jis didžiutis didesne alga, bet aš vis tiek geriau tvarkausi su pinigais. Mano valioje pinigų energija, tad laikykis, Henrikai! Dar pažiūrėsime, kas ką!

„Iš kur gauti pinigų? Iš kur gauti pinigų?“ – sukau galvą sėdėdama mikroautobusiuke pakeliui į sporto klubą. Iš kur gauti dešimt tūkstančių, kai uždirbi tik pusantro? Net ir tuo atveju, jei neišleisčiau nė lito, prireiktų gero pusmečio. Per ilgai. Per tiek laiko aš nugeibsiu ir numirsiu. Po galais, kodėl nepradedu veikti ta pinigų energija? Viską padariau – raudoną piniginę nusipirkau, pinigus dedu tvarkingai. Sulankstyta dolerio kupiūrą irgi nešiojuosi. Pinigų medį pastačiau, dargi monetą į vazonėlį užkasiau, kaip sakė guru. Galbūt visa tiesa kitose vienuolikoje pasakaitų?

Gal paprašyti Banderaso, kad grąžintų pasiskolintus pinigus? Gal griežtai pareikalauti? Pagrasinti teismu? Paprašysiu Jurgos, kad užrašytų konsultuotis pas savo advokatą. Gal reikia kokios nors pažymos, kad skolindamas mūsų šeimos pinigus Henrikas buvo šoko būsenos. Pažįstu psichologę. Alergija juk pažeidžia emocinę žmogaus būklę, ar ne? Tai tegul parduoda tas gudrutis Banderasas savo motociklą ir grąžina mums skolą. Mums jos reikia gydymui. Reabilitacijai, kaip sakoma. Bet pala! Ne, aš juk su Banderasu nekalbu. Kaipgi jo prašysiu? Henrikas prisivirė, pats tegul ir tvarkosi.

Taigi šį kartą mergaičių stalelis sporto klubo kavinėje turėjo guosti mane. Nors ne, neguodė, kadangi aš ir neverčiau – per daug buvau pikta. Galima sakyti, teikė rekomendacijas labai svarbia tema, kaip gležnai moteriai kovoti su išvešėjusiu vyriškuoju ego.

Natalija, kaip visada, pasakė, kad iš vyrų nėra ko kito ir tikėtis. Anot jos, vyrai kaip akmenys lauke: kol nepaversi, tol kirmys – visi netašyti. Jurga aiškino, kad bus tų pinigų, o Danguolė pasiūlė skolintis. Trumpai tariant, labiausiai guodė Natalijos žodžiai, daugiausiai vilties teikė – Danguolės. Nors abejonių irgi netrūko. Argi nėra pikta, kad turėdami tiek pinigų, tik nevykusiai juos paskolinę plevėsai, patys turime skolintis. Kur teisybė?

– Pikta, aišku, bet padėties tai nekeičia, – kaip visada be užuolankų pasakė Danguolė. – Atostogauti nori? Pietų Prancūzijos dar nepamiršai?

– Neturiu aš iš kur pasiskolinti, – susiraukiau. – Galvoje jau perkračiau viską.

– Skolinkis iš banko, – pasiūlė Danguolė.

– Tai kad mes jau turime paėmę būsto paskolą, – priminiau.

– Tuo geriau, – atšovė Danguolė. – Tokiu atveju gausi dar geresnes sąlygas.

– Bet ar man dar skolins?

– Nueik ir sužinysi, – nukirto.

– Aišku, kad skolins, – įsiterpė Natalija. – Bankai dabar visiems skolina. Visiems, kas tik gali gražinti. Dar ir *ačiū* pasako. Praėjusią savaitę sulaukiau trijų skambučių iš trijų bankų. Vienas siūlė vartojamąją paskolą, kitas – kredito kortelę, o trečias – apsidrausti.

– Aš suprantu, kad bankas mielai paskolins, – pasakiau, – bet bijau, kad neprasiskolinčiau. Skoliniesi juk banko pinigus, o atiduodi savus. Skoliniesi tik trumpam, o atiduodi – visam laikui. Ar sugebėsiu gražinti? Danguole, kaip žinoti, kada jau prasiskolinai?

– Gali skaičiuoti pagal turtą. Kol turi turto daugiau negu skolų – dar neprasiskolinai.

– Turto aš turiu gal dešimt kartų daugiau negu noriu skolintis, – išsprūdo.

– Oho! – šūktelėjo Jurga.

Natalija švilptelėjo. Panašu, kad būsi išsidavusi, Severija?

– Bet nepardavinėsiu buto, kad išvažiuočiau atostogų, – puoliau taisyti padėties.

– Tada skaičiuok, kiek reikės mokėti. Palygink, kiek uždirbi ir kokias paskolas įmokas turėsi mokėti. Atostogos – ne pirmo būtinumo poreikis, nors... ką gali žinoti, – Danguolė nužvelgė mane nuo galvos iki kojų. – Bet vis tiek skolinkis tik tiek, kiek galėtum lengvai atiduoti per metus. Iki kitų atostogų.

– O kam skolintis? – vėl įsiterpė trenerė Natalija. – Surink dar dešimt tokių kaip tu ir galėsi apskritai važiuoti nemokamai!

– Cha! Paskui tuos dešimt visur su savimi vedžiotis, – prunkštelėjo Jurga.

– Pati paskaičiuok. Va, žiūrėk, aš su sūnum, tu su savo brangiausiu, Danguolė su vyru ir dukra, Jurga, – lenkdama pirštus vardijo Natalija, – kiek dar trūksta? Dviejų? Jurgos *kadrus* paimsim!

Aš nusijuokiau. Jurga susiraukė. Tema jai vis dar buvo per daug skaudi.

– Skolinkis tiek, kiek lengvai gali grąžinti, – pasakė praktiškoji Danguolė, nekreipdama dėmesio į Natalijos pašaipas.

– Ką tai reiškia *lengvai*? – pasislinkau arčiau.

Danguolė visoms paaiškino: *lengvai* – tai reiškia, kad mėnesio įmokos už paskolą neviršija dešimt procentų gaunamų pajamų. Tai tinka, jei kalbama apie skolinimąsi ne pirmo būtinumo dalykams. Jeigu skola rimtesnė, pavyzdžiui, skirta būstui įsigyti, įmokos gali būti didesnės – iki trečdaliao pajamų. Svarbiausia, akcentavo ji, kad visos visų paskolų įmokos nesurytų daugiau kaip keturiasdešimt procentų pajamų. Aiš-

ku, jei dar iš likusių išsina padoriai gyventi! Deja, kai mintyse suskaičiavau, supratau, kad labai jau kukliai tie mano dešimt procentų pajamų atrodo, jei jau esu pasiryžusi išsiversti be Henriko pagalbos. Iki Paryžiaus man tektų *tranzuoti* su tokiais pinigais...

O Natalijos nuomone, kiekviena skola yra našta.

– Kiek turi pinigų, taip ir atostogauji, – išrėžė ji.

Užtat Jurga, kol Danguolė buvo trumpai išėjusi, davė dar vieną patarimą: įskaičiuoti ir tai, kiek mano pajamos gali didėti. Svarbiausia, jos manymu, nepamiršti ir kitų šaltinių.

– Kokių šaltinių? – nesupratau. – Mano šaltinis – tik vienas. Ir tas pats išsekęs. Mano Gena. Kol mirtis mudu išskirs.

– Ne bėda, – atsakė Jurga. – Gal jo atlyginimas irgi padidės. Arba tavo.

Po to grįžo Danguolė ir vėl pradėjo ilgą kalbą apie pinigus. Finansus, kaip pati pasakė. Anot jos, žodžiai *pasiskolinti* ir *prisiskolinti* skiriasi vos viena raide, kuri tarsi plonytė raudona linija žymi ribą tarp praktiško gyvenimo naudojant skolintas lėšas ir pavojaus prarasti viską, prie ko jau spėta priprasti.

Kur yra ta raudona linija? Danguolė pasakė, kad jei aš būčiau UAB *Severija*, būtų galima matuoti mano įsiskolinimą. Visas skolas palyginti su visu turtu. Na, gerai. Šiandien mano skola yra šimtas penki tūkstančiai. Turtas, arba būstas, kainuoja du šimtus tūkstančių. Net ir tuo atveju, jeigu pasiskolinčiau dar dešimt tūkstančių, turtas vis vien būtų beveik du kartus dides-

nis už skolas. O jei dar priskaičiuosiu pinigus, paskolintus Banderasai (vis dar tikiuosi, kad jis atiduos), tai skolos bus tikrai perpus mažesnės negu turtas. Bet jei skaičiuočiau tik pinigus, o paties buto į skaičiavimus neįtraukčiau, kaip neįtraukčiau ir pinigų, paskolintų Banderasai (nežinia, kada jis mums juos grąžins), tai skola iškart taptų šimtą kartų didesnė. Vadinasi, jau prasiskolinau?

Racionalioji Danguolė ir vėl mane nuramino: bendra taisyklė viena – kad skolos neviršytų turimo viso turto. Pardavusi turtą, galėčiau grąžinti skolas ir gyventi toliau. Kartais turtas gali padidėti savaime, kai, pavyzdžiui, padidėja turto rinkos kaina. Jei mano buto kaina rinkoje šoktelėtų iki trijų šimtų tūkstančių, tada mano turtas būtų tris kartus didesnis už skolas.

– Bet ar toks praturtėjimas nėra tik praturtėjimas popieriuje? – pasiteiravau.

– Teisingai, – patvirtino Danguolė.

– Kaip? – nesuprato nei Jurga, nei Natalija.

Tada Danguolė vėl prabilo lyg kokia buhalterė. Gal ji iš tiesų toje savo įmonėje ir buhalteriją tvarkė? Bet ne, ji juk direktorė. Nors gal ir direktorius turi išmanyti buhalteriją? Kad nemaustytų visokie buhalteriai. Oi, kaip aš nemėgstu buhalterių! Tokių, kurie žiūri iš apačios pro akinių viršų, kaip mūsų vedėja. Ir visada labai įtariai.

– Situacija, kai pradeda didėti turimo turto rinkos kaina, nėra jau tokia gera, kaip gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Ir ne tik tiems, kurie tą turtą dar tik ketina

pirkti. Turto rinkos kainos didėjimas sukelia reiškinį, vadinamą pinigų iliuzija, – išdėstė mūsų buhalterė ne prasčiau negu guru iš kompaktinio disko.

– Taigi, kai padidėja turimo turto rinkos kaina, žmonės pradeda įsivaizduoti esą turtingesni ir gali sau leisti gyventi geriau. Nors iš tikrųjų tas turtas išliko toks pat – tas pats butas, galbūt jau šiek tiek *nugyventas*. Bet žmonės pradeda galvoti, kad jiems atsirado galimybė pasiskolinti dar daugiau. Taip, pavyzdžiui, dažnai daro amerikiečiai. Bet jei pajamos nepadidėjo arba padidėjo ne tiek, kad užtektų didesnėms įmokoms mokėti, tuomet... – Danguolė iškalbingai nutilo ir net iškėlė smilių it tikra pikta buhalterė.

– Tuomet amerikiečiams tenka parduoti įkeistą turtą, – kaip stropi mokinė užbaigė Jurga.

– O jei to turto kaina bus spėjusi vėl nukristi? – su-nerimau, kad tada nei iš šio, nei iš to pavirsti ne turtuo-liu, o skurdžiumi.

– Nekrinta tos nekilnojamojo turto kainos, – nu-mojo ranka Jurga. – Gal Amerikoj ir krinta, bet tik ne Lietuvoj. Netgi jei ir nukris, tai po kurio laiko ir vėl pakils.

Danguolė tik šyptelėjo. Kartais ji mokėdavo taip nepritariamai šypsotis.

– Svarbiausia, – mūsų protingoji draugė vėl iškėlė dešinę smilių, – kad visuomet galėtum už viską susi-mokėti laiku. Turtą parduoti reiktų tik tada, jei nebe-turėtum iš ko paskolos mokėti. Imdama kreditą UAB *Severija* įsipareigoja mokėti įmokas bankui ir atlygini-

mus darbuotojams. O šitai Severijai, – jos smilius nukrypo į mane, – dar reikia mokėti už butą, pirkti maistą, drabužius ir susimokėti už sporto klubą. Todėl, jei už būsto paskolą ji jau atiduoda trečdalį savo pajamų, atostogoms skolintis gali tik tiek, kad užtektų atiduoti tik dešimtadalį.

– O ką daryti, jei kredito įmokos jau didesnės? – šįkart paklausė Jurga.

– Nieko, jei turi *sponsorius*, – įgėlė Danguolė, bet pirštu į Jurgą nerodė. – Bet jei iš likusių pragyventi jau nebeišeitų, pirmiausia reikėtų įvertinti, kiek tokia situacija gali trukti. Jei neilgai, galbūt reikalai patys susitvarkys per keletą mėnesių. Tada eitum į banką ir prašytum leisti kurį laiką nemokėti paskolos, mokėtum tik palūkanas. Neturėtų bankas atsisakyti, jei iki tol buvai tvarkinga skolininkė. Arba gal pasiūlytų pailginti paskolos sutarties laiką. Tada sumažėtų mėnesio įmoka.

– O jeigu problemos ne laikinos arba neaišku, kada išsispręs? – rimtai paklausiau aš.

Danguolė vėl atsisuko į mane ir vėl iškėlė savo smilių. Neapsikenčiau. Paėmiau tą jos pirštą ir nulenkiau žemyn. Visos nusijuokė. Nusijuokė ir Danguolė. Abiem rankom pakėlė arbatos puodelį.

– Jei problemos nėra laikinos, reikės ieškoti kitų išeičių. Gal reikės parduoti būstą, kuris pasidarė per brangus. Čia kaip įmonei UAB *Severija* – jei per brangu išlaikyti darbuotojus, dalį jų reikia atleisti, – palygino. – Blogiausia, ką galima padaryti – imti naujas paskolas, kad padengtum senas. Skolintis tokiu atveju

galima būtų nebent iš tėvų, kurie sutinka laukti, kiek prireikia, ir nereikalauja palūkanų. Kitaip – tai juk tik laikinas sprendimas su nepageidaujamais padariniais – juk kur nors kitur skolintis jau tektų už didesnes palūkanas.

– Bet ar galima griežtas įmonės buhalterijos taisykles taikyti žmogui? – paklausė humanistė Natalija.

– Aš manau, kad žmogui reiktų dar griežtesnių, – garsiai pagalvojau.

– Taip, – sutiko Danguolė, – kai kalbama apie įmonę, prasiskolinimas reiškia nemokumą – įmonė neb turi nei lėšų, nei turto ir nebegali vykdyti savo įsipareigojimų. Kas tada? Tiesiog bankrotas. O kai kalbama apie žmones, prasiskolinimo padariniai gali būti daug skaudesni ir baisesni. Vien jau kaltės jausmas ir baimė kiek jėgų atima, kai žmogus nebegali ramiai miegoti. Va žiūrėkite, kokia Severija išbalusi, – kumštelėjo man į pašonę.

Visos nusijuokė. Aš irgi. Kažkaip nusiraminau. Kol kas dar nesu prasiskolinusi. O jei nesu prasiskolinusi, tai gal ir pinigų energijai paskolos nekenkia: nei ta paskola, kurią jau turiu, nei ta, kurią dar reikės imti. Taip ir užsirašysiu: UAB *Severija* dar gali skolintis. Ir važiuoti atostogauti. *Adje!*